

SFPA
Slovak Foreign Policy Association

Kríza na Ukrajine ako impulz pre východnú politiku SR a EÚ

Alexander Duleba

Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku je zahraničnopolitický think-tank, ktorý:

- vypracúva nezávislé odborné analýzy kľúčových otázok medzinárodných vzťahov a zahraničnej politiky Slovenskej republiky;
- vydáva odborné periodické i neperiodické publikácie, ktoré slúžia na prehĺbenie poznania v oblasti medzinárodných vzťahov a zahraničnej politiky SRA slúžia ako zdroj kvalifikovaných informácií pre odbornú a laickú verejnosť;
- organizuje odborné podujatia a podieľa sa na medzinárodnej vedeckej spolu-práci v oblasti výskumu medzinárodných vzťahov a bezpečnosti;
- prispieva k skvalitneniu odbornej diskusie o medzinárodných vzťahoch a za-hraničnej politike Slovenskej republiky;
- vytvára priaznivé prostredie na rast novej generácie slovenských odborníkov v oblasti medzinárodných vzťahov; a
- podnecuje širší záujem občanov Slovenskej republiky o dianie vo svete, hlbšie pochopenie významu zahraničnej politiky a jej prepojenia s domácou politikou.

Kríza na Ukrajine ako impulz pre východnú politiku SR a EÚ

Analýza postojov slovenskej verejnosti a odporúčania pre zahraničnú politiku SR

Alexander Duleba

© Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n.o.
Bratislava 2014

Staromestská 6/D
811 03 Bratislava
Tel.: +421 2 5443 3151
www.sfpa.sk

Autor
Alexander Duleba

Text neprešiel jazykovou úpravou.

Výstup projektu č. MVZP/2014/56 pod-
poreného v rámci dotačného programu
Ministerstva zahraničných vecí a európ-
skych záležitostí Slovenskej republiky

Úvod.....	5
Postoje slovenskej verejnosti	8
Suverenita Ukrajiny	8
Politika Slovenskej republiky	11
<i>Kríza a politika SR voči Ukrajine a Rusku</i>	<i>11</i>
Sankcie EÚ.....	14
Bezpečnostná politika a NATO.....	15
Zhrnutie	16
EÚ a rusko-ukrajinská kríza: odporúčania pre zahraničnú politiku SR....	20
Otvorené otázky	20
Trojstranné rokovania s Ruskom o asociačnej dohode Ukrajiny.....	20
Územná integrita Ukrajiny a ekonomické sankcie EÚ voči Rusku.....	21
Posilnenie Východného partnerstva a ponuka Rusku.....	22
Európska perspektíva pre asociované krajiny	23
Štatút pozorovateľov na expertnej úrovni v Rade EÚ.....	23
Implementácia asociačných dohôd: zmluvná flexibilita a financovanie.....	24
Nástroje ENP Plus pre neasociované krajiny.....	25
Bezpečnostný prvok Východného partnerstva	25
Ponuka Rusku a Eurázijskej únii.....	26

Úvod

Tento text je výstupom projektu podporeného Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (MVZP/2014/56) v rámci dotačného mechanizmu MZVaEZ SR v roku 2014. Pozostáva z dvoch osobitných častí. Prvá časť obsahuje analýzu verejnej mienky SR o kľúčových otázkach týkajúcich sa ukrajinskej krízy a názoroch verejnosti na zahraničnú politiku SR v súvislosti s krízou. Druhá časť obsahuje návrh odporúčaní na ďalší rozvoj politického rámca EÚ pre vzťahy s krajinami Východného partnerstva a Ruskom v kontexte krízy.

Prvá časť textu analyzuje zistenia z reprezentatívneho výskumu postojov slovenskej verejnosti voči kľúčovým otázkam ukrajinskej krízy, ktorý uskutočnila agentúra FOCUS v dňoch 7. – 13. októbra 2014 na základe objednávky Výskumného centra Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n.o. (RC SFPA) pre účely projektu MVZP/2014/56. Zber dát sa uskutočnil na reprezentatívnej vzorke 1301 respondentov so zohľadnením základných sociálno-demografických charakteristík slovenského obyvateľstva, vrátane voľičských preferencií.¹ Pri vypracovaní analýzy postojov slovenskej verejnosti sme zohľadnili i výsledky reprezentatívneho výskumu, ktorý zorganizoval Inštitút pre verejné otázky (IVO) a denník *Sme* v júni 2014 na rovnakú tému. Zber dát v tomto prípade takisto realizovala agentúra FOCUS v dňoch 3. – 10. júna 2014 na vzorke 1025 respondentov.² Okrem vyššie uvedených dvoch výskumov, k dátumu vypracovania tejto štúdie (december 2014) neboli k dispozícii žiadne iné zisťovania postojov slovenskej verejnosti voči kríze v Ukrajine.

Analýza postojov slovenskej verejnosti voči ukrajinskej kríze, resp. od 26. februára 2014 rusko-ukrajinskej kríze, vrátane názorov verejnosti na to aká by mala byť zahraničná politika SR v súvislosti s krízou, má mimoriad-

¹ Výsledky reprezentatívneho výskumu verejnej mienky realizovaného agentúrou FOCUS (súhrnná tabuľka s celkovými odpoveďami na položené otázky a odpovede respondentov na jednotlivé otázky, vrátane charakteristiky odpovedajúcich respondentov podľa sociálno-demografických ukazovateľov) tvoria prílohu textu tejto štúdie. Pri výskume verejnej mienky boli zohľadnené nasledujúce sociálno-demografické charakteristiky: pohlavie, vek, vzdelanie, národnosť, zamestnanie, počet členov domácnosti, rodinný stav, čistý mesačný príjem domácnosti, počet obyvateľov obce, kraj, región, používanie internetu a volebné preferencie.

² Výsledky výskumu *Inštitútu pre verejné otázky* a denníka *Sme* boli zverejnené v článku: Bútorová, Z.: Slováci na strane Ukrajincov. In: *Sme*, 24. 6. 2014, http://www.ivo.sk/buxus/docs/publicistika/subor/Butorova_SME_24_6_14.pdf (prístup: 9. 12. 2014); grafy s údajmi výskumu sú prístupné na http://i.sme.sk/cdata/3/72/7249493/ua-sr-web_r6245.jpg (prístup: 9. 12. 2014).

ny význam pre vnútornú diskusiu o ďalšej podobe zahraničnej politiky SR. Hodnotenie revolučných udalostí v Ukrajine v mesiacoch november 2013 – február 2014, ruskej anexie Krymu v mesiacoch február – marec 2014 a ozbrojeného konfliktu na Donbase, ktorý začal v apríli 2015 za priamej i nepriamej podpory Ruska poskytovanej separatistom, rozdelilo verejnú mienku v SR. Postoje ku kríze a postoje k politike SR v súvisiacich otázkach, najmä voči sankciám EÚ proti Rusku, sa stali témou volebnej kampane počas prezidentských volieb v marci 2014 a sú neustávajúcim predmetom politickej diskusie medzi parlamentnými i neparlamentnými stranami. Verejná diskusia v SR o povahe krízy za účasti médií, vrátane internetu a sociálnych sietí, nadobudla charakter takmer informačnej vojny, v ktorej súperia dva hlavné naratívy (pracovne ich môžeme označiť za „ruský“ a „ukrajinský“), z ktorých jeden absolútne vylučuje druhý.

Od vojny v bývalej Juhoslávii v 90. rokoch Slovensko nebolo konfrontované s podobným verejným diškurzom o nejakej inej zahraničnopolitickej otázke s výnimkou debaty o vstupe SR do EÚ a NATO. Rozdiel medzi debatou o juhoslovanskej kríze v 90. rokoch a ukrajinskej kríze v rokoch 2013 – 2014 však spočíva, okrem iných faktorov, v tom, že v prípade súčasnej ukrajinskej krízy sme svedkami verejného angažovania sa tzv. alternatívnych médií a alternatívnych občianskych hnutí, ktoré vstupujú do verejnej debaty v SR a obhajujú ruský naratív krízy. To je absolútne nový fenomén debát na krízové témy medzinárodných vzťahov v SR. Zároveň platí, že zatiaľ čo v prípade diškurzu o juhoslovanskej kríze nebol súčasťou vnútornej slovenskej debaty charakter demokratických inštitúcií v SR a charakter EÚ ako integračného zoskupenia, v prípade ukrajinskej krízy ruský naratív nielenže zdôvodňuje právo Ruska na anexiu Krymu, právo na ochranu ruskojazyčného obyvateľstva v iných krajinách aj s použitím vojenskej sily a porušením medzinárodného práva, revolúciu Majdanu v Kyjeve vo februári 2014 označuje za Západom skonšpirovaný fašistický prevrat a pod., ale zároveň vo vnútri členských krajín EÚ spochybňuje charakter ich demokratických inštitúcií, podporuje radikálnych nacionalistov, ktorí sú proti EÚ i NATO a propaguje „neliberálne demokracie“ ako lepšiu alternatívu systému politického vládnutia.³

Inými slovami, tzv. ukrajinská kríza sa stala – a nielen na Slovensku – súčasťou debaty o charaktere európskych štátov. Žiadna iná zahraničnopolitická debata v doterajších dejinách SR, s výnimkou debaty o vstupe do NATO a EÚ, nemala taký vnútropolitický náboj a význam pre vnútornú politiku SR, rovnako ako i chápanie zahraničnopolitických záujmov SR, ako súčasná debata o ukrajinskej kríze. „Juhoslovanská debata“ zostala debatou

³ „Alternatívne“, t.j. proruské interpretácie krízy ponúka napr. internetové rádio *Slobodný vysielateľ*, <http://www.slobodnyvysielac.sk/> (prístup: 9. 12. 2014); verejné aktivity s cieľom podporiť proruské interpretácie krízy organizuje napr. skupina *Pokojní bojovníci*, <http://pokojnibojovnici.sk/o-nas/> (prístup: 9. 12. 2014).

iba o zahraničnej politike, zatiaľ čo súčasná „ukrajinská debata“ je i debatou o charaktere SR ako demokratického štátu. Aj preto je veľmi dôležité poznať a pochopiť názory slovenskej verejnosti.

Druhá časť štúdie sumarizuje hlavné otázky, ktoré pred EÚ postavila ukrajinská kríza a následná ruská vojenská agresia proti Ukrajine a zároveň obsahuje návrh odporúčaní pre ďalší rozvoj politického rámca EÚ pre Východné partnerstvo a vzťahy s Ruskom. Až doteraz EÚ a lídri členských krajín odpovedali na ruskú agresiu dvoma spôsobmi: snahou o nájdenie diplomatického riešenia konfliktu a prijatím sankcií (proti osobám zodpovedným za ohrozenie územnej integrity Ukrajiny a zavedením čiastočných ekonomických sankcií – obmedzenia pre prístup ruských bánk s väčším než 50 % podielom vlastníctva štátu na európsky finančný trh, zákaz dodávok technológií na ťažbu ropy na arktickom pobreží a tovarov i technológií a tovarov dvojakého využitia).⁴

Napriek tomu, že ukrajinská kríza je jednou z hlavných tém európskej politiky, EÚ ešte stále len hľadá odpovede na otázky, ktoré postavila ukrajinská kríza pre pokrizovú podobu vzťahov EÚ s východnými susedmi, vrátane Východného partnerstva a vzťahov s Ruskom. Summit Východného partnerstva v Rige, ktorý sa uskutoční v prvej polovici roku 2015 počas lotyšského predsedníctva, bude kľúčový pre formulovanie ďalšej podoby východnej politiky EÚ. Druhá časť štúdie obsahuje návrh odporúčaní pre zahraničnú politiku SR, resp. návrh na rozvoj východnej politiky EÚ v dôsledku ukrajinskej krízy, vrátane politického rámca EÚ pre vzťahy s krajinami Východného partnerstva a vzťahy EÚ s Ruskom.

⁴ Stručný prehľad sankcií EÚ proti Rusku v súvislosti s ukrajinskou krízou pozri: *EU sanctions against Russia over Ukraine crisis*, http://europa.eu/newsroom/highlights/special-coverage/eu_sanctions/index_en.htm (prístup: 10. 12. 2014).

Postoje slovenskej verejnosti

Pri mapovaní postojov slovenskej verejnosti voči ukrajinskej kríze vychádzame z reprezentatívneho výskumu verejnej mienky zadaného Výskumným centrom Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n.o. (RC SFPA) v októbri 2014 a výskumu Inštitútu pre verejné otázky a denníka *Sme* v júni 2014.⁵ Zber dát uskutočnila v jednom i druhom prípade agentúra FOCUS.

Obidva výskumy ponúkli možnosť respondentom vyjadriť sa k hodnotovým tvrdeniam o otázkach súvisiacich s ukrajinskou krízou, t.j. respondenti mali možnosť vyjadriť svoj postoj označením odpovedí „rozhodne súhlasím“, „skôr súhlasím“, „rozhodne nesúhlasím“, „skôr nesúhlasím“ alebo uviesť možnosť „neviem“. Je potrebné uviesť, že v obidvoch prípadoch išlo skôr o limitovaný výskum verejnej mienky zameraný na zisťovanie názorov verejnosti k vybraným kľúčovým otázkam krízy a zahraničnej politiky SR – respondenti vyjadrili svoj postoj k zhruba siedmim hodnotovým tvrdeniam – v jednom i druhom výskume (spolu tak disponujeme reprezentatívnym výskumom názorov slovenskej verejnosti na 14 hodnotových tvrdení), pričom niektoré tvrdenia sa prekrývali, t.j. ich obsah bol podobný, rozdielne boli iba ich formulácie tvrdení.

Pre účely zjednodušenia analýzy sme zlúčili odpovede „rozhodne súhlasím“ a „skôr súhlasím“ do kategórie súhlasných odpovedí, resp. „rozhodne nesúhlasím“ a „skôr nesúhlasím“ do kategórie nesúhlasných odpovedí.⁶

Suverenita Ukrajiny

Základná otázka, ktorú nastolila kríza, je suverenita a územná integrita Ukrajiny. Ruský naratív krízy spochybňuje suverenitu Ukrajiny ako nezávislého štátu a naopak, zdôvodňuje právo Ruska porušiť jej územnú integritu z dôvodu neústavného prevratu v Ukrajine vo februári 2014, údajnému príchodu k moci fašistickej chunty, ktorá ohrozovala práva,

⁵ Údaje z výskumu IVO a denníka *Sme* sú čerpané zo zdroja: Bútorová, Z., c.d..

⁶ Detailné analytické tabuľky s odpoveďami respondentov vrátane osobitného percentuálneho vyjadrenia počtu odpovedí „rozhodne súhlasím“, „skôr súhlasím“, „rozhodne nesúhlasím“, „skôr nesúhlasím“ a „neviem“ z výskumu RC SFPA v októbri 2014 sa nachádzajú v prílohe tejto štúdie. Z výskumu IVO a denníka *Sme* z júna 2014 sme mali k dispozícii iba spojené súhlasné a nesúhlasné odpovede, t.j. nemali sme k dispozícii detailné analytické tabuľky, t.j. odpovede štruktúrované podľa „rozhodne“ resp. „skôr“ súhlasím alebo nesúhlasím, vrátane odpovedí štruktúrovaných podľa sociálno-demografických charakteristík.

majetok a životy rusky hovoriaceho obyvateľstva. Rusko porušilo územnú integritu Ukrajiny okupáciou Krymu (začala 26. februára 2014) a bola dovŕšená anexiou, t.j. oficiálnym prijatím Krymu a mesta Sevastopol' za subjekty Ruskej federácie 18. marca 2014. Anexiu Krymu i podporu ozbrojeného boja separatistov v Donbase, ktorý začal obsadením mesta Slavjansk 5. apríla 2014 a s priamou i nepriamou podporou Ruska trvá dodnes, ruský naratív zdôvodňuje právom Ruska ochraňovať ruskojazyčné obyvateľstvo juhovýchodnej Ukrajiny.

Slovenská verejnosť neakceptuje ruský naratív v otázke suverenity Ukrajiny a práva Ruska zasahovať do vnútorných záležitostí Ukrajiny, naopak, jednoznačne ho odmieta. 83 % respondentov v júnovom výskume IVO a denníka *Sme* uviedli, že Ukrajinci majú právo si demokraticky zvoliť svoju budúcnosť a Rusko by do toho nemalo zasahovať. 64 % respondentov uviedlo, že nesúhlasia s tvrdením, že Ukrajina je súčasťou ruskej sféry vplyvu.

„V posledných mesiacoch sa veľa hovorí o rusko-ukrajinskej kríze. Do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte s nasledujúcimi výrokmí?“ (v %)

	Rozhodne a skôr súhlasím	Rozhodne a skôr nesúhlasím	Neviem
Svoju budúcnosť by si mali demokraticky zvoliť Ukrajinci sami a Rusko by do toho nemalo zasahovať.	83	8	9
Ukrajina je súčasťou ruskej sféry vplyvu a Rusko má právo tam zasahovať.	19	64	18

Zdroj: Inštitút pre verejné otázky a denník *Sme*, jún 2014.

Podľa októbrového výskumu RC SFPA väčšina slovenskej verejnosti si zároveň myslí, že ukrajinská vláda a prezident majú plné právo uskutočňovať reformy, ktoré Ukrajinu priblížia k EÚ (66 %). Ukazovateľ je mierne nižší než v prípade jednoznačného odmietnutia práva Ruska zasahovať do ukrajinských záležitostí, podľa nášho názoru, z nasledujúcich dvoch hlavných dôvodov: 1) stanoviská k tomuto výroku obsahujú i vyjadrenie miery dôvery slovenskej verejnosti voči najvyšším orgánom moci v Ukrajine – vlády a prezidentovi –, t.j. ich schopnosti spravovať krajinu, ktorá je určite ovplyvnená verejným diskurzom v SR, vrátane pomerne častého zdôrazňovania Ukrajiny ako „krajiny na hrane bankrotu“, „krajiny v permanentnej kríze“ a pod.; 2) stanoviská k tomuto výroku, zároveň vyjadrujú v určitom zmysle i vyjadrenie podpory resp. naopak, približovaniu sa Ukrajiny k EÚ.

„Do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte s nasledujúcim výrokom?“ (v %)

	Rozhodne a skôr súhlasím	Rozhodne a skôr nesúhlasím	Neviem
Ukrajinská vláda a prezident majú plné právo uskutočňovať na svojom území reformy, ktoré Ukrajinu priblížia k EÚ.	66	15	19

Zdroj: RC SFPA, október 2014.

V každom prípade, jednoznačná väčšina slovenskej verejnosti (66 %) uznáva právo najvyšších orgánov štátnej moci v Ukrajine robiť na svojom území reformy, ktoré priblížia Ukrajinu k EÚ. Zaujímavosťou je, že vysoko nadpriemerný súhlas s hore uvedeným výrokom vyjadrili respondenti nasledujúcich kategórií: tvoriví odborní pracovníci (79 %), podnikatelia, živnostníci (74 %), respondenti, žijúci v domácnostiach s vyšším čistým príjmom (nad 1500 eur mesačne – 74 %; medzi 1301 a 1501 eur mesačne – 72 %), obyvatelia obcí s počtom obyvateľov od 50 do 100 tisíc (70 %), obyvatelia Trnavského (76 %) a Prešovského kraja (71 %), každodenní užívatelia internetu (71 %), voliči SDKÚ/DS (86 %) a NOVA (82 %). S uvedeným výrokom súhlasí i 70 % voličov strany Smer-SD a SNS.

Zároveň, s priznaním práva vláde Ukrajiny spravovať vlastnú krajinu a približovať ju k EÚ, takmer polovica slovenských respondentov (48 %) si myslí, že vláda Ukrajiny by mala poskytnúť východným regiónom krajiny s vysokým podielom rusky hovoriaceho obyvateľstva poskytnúť vysokú mieru samosprávy.

„Do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte s nasledujúcim výrokom?“ (v %)

	Rozhodne a skôr súhlasím	Rozhodne a skôr nesúhlasím	Neviem
Východným regiónom Ukrajiny s vysokým podielom rusky hovoriaceho obyvateľstva by mala vláda Ukrajiny poskytnúť vysokú mieru samosprávy.	48	23	29

Zdroj: RC SFPA, október 2014.

Nadpriemerný súhlas (viac ako 60 %) s hore uvedeným výrokom vyjadrili respondenti nasledujúcich kategórií: vysokoškolsky vzdelaní (69 %), tvoriví odborní pracovníci (65 %), podnikatelia a živnostníci (63 %), respondenti z domácností s čistými príjmami nad 1500 eur mesačne (62 %) a voliči OLANO (62 %) a SAS (61 %). S výrokom súhlasí i 52 % voličov strany Smer-SD.

Ak zhrnieme základné charakteristiky postojov slovenskej verejnosti k otázke suverenity Ukrajiny a zasahovania Ruska do jej vnútorných záleži-

tosť v kontexte ukrajinskej krízy, dostaneme nasledujúci sumár: jednoznačná väčšina slovenskej verejnosti odmieta právo Ruska zasahovať do vnútorného vývoja Ukrajiny a priznáva Ukrajine právo spravovať si vlastné veci, vrátane uskutočňovania reforiem, ktoré priblížia Ukrajinu k EÚ. Zároveň, takmer polovica slovenskej verejnosti si myslí, že regióny východnej Ukrajiny s vysokým podielom rusky hovoriaceho obyvateľstva by mali mať vysokú mieru samosprávy v rámci Ukrajiny.

Politika Slovenskej republiky

Kríza a politika SR voči Ukrajine a Rusku

Podľa výsledkov októbrového výskumu RC SFPA väčšia časť slovenskej verejnosti súhlasí s cieľom zahraničnej politiky SR, ktorý je súčasťou programových vyhlásení vlád SR od roku 2006, t.j. podpora európskej integrácie Ukrajiny. 45 % respondentov súhlasí s tým, aby SR aktívne podporovala Ukrajinu pri jej približovaní sa k EÚ, 33 % nesúhlasí a 22 % nevie zaujať stanovisko. Napriek tomu, že väčšia časť verejnosti je za podporu integračného procesu Ukrajiny do EÚ a menšia časť je proti, slovenská verejnosť nie je vo väčšinovej miere stotožnená s týmto oficiálnym cieľom zahraničnej politiky SR.

„Do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte s nasledujúcim výrokom?“ (v %)

	Rozhodne a skôr súhlasím	Rozhodne a skôr nesúhlasím	Neviem
Slovensko má aktívne podporovať Ukrajinu pri približovaní sa k EÚ.	45	33	22

Zdroj: RC SFPA, október 2014.

Medzi najväčších stúpcov podpory SR Ukrajine pri jej približovaní sa k EÚ (viac ako 50 %) patria nasledujúce kategórie respondentov: mladí ľudia vo veku 18 – 24 rokov (53 %), vysokoškolsky vzdelaní (53 %), nekvalifikovaní manuálni pracovníci (58 %), tvoria odborní pracovníci (54 %), podnikatelia a živnostníci (58 %), študenti (58 %), osoby žijúce v domácnostiach s čistým mesačným príjmom medzi 1300 – 1500 eur (54 %), obyvatelia Prešovského kraja (55 %), každodenní používatelia internetu (53 %) a voliči NOVA (55 %), OĽaNO (53 %), SaS (64 %), SDKÚ-DS (58 %) a SMK (62 %). S podporou Ukrajine pri jej približovaní sa k EÚ súhlasí i 48 % voličov Smer-SD a nesúhlasí 37 % voličov tejto strany.

Oveľa jednoznačnejšie postoje preukazuje slovenská verejnosť pri hodnotení politiky SR voči Rusku, o čom svedčia zistenia z nasledujúcich dvoch tvrdení.

Väčšina slovenskej verejnosti (54 %) nesúhlasí s tým, aby predstavitelia SR začali vystupovať voči Rusku kritickejšie a ráznejšie než doteraz a takmer polovica slovenskej verejnosti (49 %) súhlasí s tým, aby Slovensko i naďalej udržovalo aktívne vzťahy s Ruskom aj napriek dôkazom, ktoré hovoria o priamom zasahovaní Ruska do vývoja v Ukrajine. Najväčší paradox v názoroch slovenskej verejnosti v súvislosti s krízou spočíva práve v percepcii vzťahov s Ruskom. Na jednej strane, rozhodná väčšina (83 %) nesúhlasí so zasahovaním Ruska do ukrajinských záležitostí, avšak nevníma to ako dôvod na zmenu politiky SR voči Rusku, pretože väčšina (54 %) nesúhlasí s tým, že zasahovanie Ruska do vývinu v Ukrajine by malo znamenať kritickejší a ráznejší postoj SR voči Rusku.

„Do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte s nasledujúcim výrokom?“ (v %)

	Rozhodne a skôr súhlasím	Rozhodne a skôr nesúhlasím	Neviem
Predstavitelia SR by mali vystupovať voči Rusku ráznejšie a kritickejšie ako doteraz.	25	54	22

Zdroj: RC SFPA, október 2014.

Vyššie uvedený názor (viac než 60 %) zdieľajú nasledujúce kategórie respondentov: ľudia vo veku staršom ako 65 rokov (61 %), nekvalifikovaní manuálni pracovníci (68 %), dôchodcovia (60 %), vdovy a vdovci (63 %), osoby žijúce v domácnostiach s čistým mesačným príjmom medzi 1300-1500 eur (64 %), obyvatelia žijúci v obciach s počtom obyvateľom medzi 50 – 100 tisíc (60 %), obyvatelia Prešovského kraja (61 %), respondenti používajúci internet niekoľkokrát za týždeň (62 %), voliči SaS (60 %), Smer-SD (63 %) a SNS (66 %). Iba 22 % voličov Smer-SD súhlasí s tým, aby predstavitelia SR vystupovali voči Rusku kritickejšie a ráznejšie než doteraz.

Zároveň, takmer polovica slovenskej verejnosti (49 %) súhlasí s tým, aby SR udržiavala aktívne vzťahy s Ruskom aj napriek dôkazom, ktoré hovoria o priamom zasahovaní Ruska do vývoja v Ukrajine.

„Do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte s nasledujúcim výrokom?“ (v %)

	Rozhodne a skôr súhlasím	Rozhodne a skôr nesúhlasím	Neviem
Slovensko by malo udržiavať aktívne vzťahy s Moskvou aj napriek dôkazom, ktoré hovoria o priamom zasahovaní Ruska do vývoja na Ukrajine.	49	22	28

Zdroj: RC SFPA, október 2014.

Tento postoj vo väčšinovej miere (viac než 50 %) zdieľajú nasledujúce kategórie respondentov: osoby vo veku 35 – 44 rokov (54 %), 45-54 rokov (55 %), 55-65 rokov (51 %), stredoškolsky vzdelaní s maturitou (51 %), vysokoškolsky vzdelaní (55 %), občania maďarskej národnosti (57 %), nekvalifikovaní manuálni pracovníci (54 %), kvalifikovaní manuálni pracovníci (52 %), tvoria odborní pracovníci (59 %), podnikatelia a živnostníci (57 %), osoby v domácnosti (51 %), ženatí/vydaté (51 %), vdovy/vdovci (54 %), osoby žijúce v domácnostiach s čistým mesačným príjmom medzi 1100 – 1300 eur (54 %), 1301 – 1500 eur (57 %), nad 1500 eur (58 %), obyvatelia obcí s počtom do 2 tisíc obyvateľov (51 %), od 5 do 20 tisíc obyvateľov (51 %), obyvatelia Bratislavského kraja (57 %), Nitrianskeho kraja (51 %) a Prešovského kraja (57 %), respondenti, ktorí využívajú internet niekoľkokrát týždenne (53 %) a voliči SaS (64 %), SMK (72 %) a SNS (56 %). S uvedeným výrokom súhlasí aj 53 % voličov Smer-SD, zatiaľ čo 24 % voličov tejto strany s ním nesúhlasí.

V porovnaní s predchádzajúcimi dvoma tvrdeniami, ktoré majú podporu zhruba polovice populácie, slovenská verejnosť má sformovaný prevažujúci názor na otázku energetickej bezpečnosti. 71 % slovenskej verejnosti súhlasí s tým, že pre Slovensko je dôležité znížiť energetickú závislosť od Ruska.

„Do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte s nasledujúcim výrokom?“ (v %)

	Rozhodne a skôr súhlasím	Rozhodne a skôr nesúhlasím	Neviem
Pre Slovensko je dôležité, aby znížilo svoju energetickú závislosť od Ruska.	71	17	12

Zdroj: Inštitút pre verejnú otázku a denník *Sme*, jún 2014.

Ak zhrnieme názory slovenskej verejnosti na postoje zahraničnej politiky SR voči Ukrajine a Rusku v súvislosti s krízou, získame nasledujúci obraz: väčšia časť (45 %) slovenskej verejnosti, ale nie väčšina, súhlasí s tým, aby SR podporovala Ukrajinu v jej európskom integračnom procese. Zhruba jedna tretina obyvateľstva (33 %) nesúhlasí s takouto podporou. Napriek tomu, že podpora európskej integrácie Ukrajiny je súčasťou zahraničnopolitických programov vlád SR od roku 2006 – bez ohľadu na ich politické zloženie –, doteraz sa v tejto otázke nesformoval väčšinový názor v slovenskej verejnosti a nič na tom nezmenila ani súčasná ukrajinská kríza.

Najväčší paradox v názoroch slovenskej verejnosti v súvislosti s krízou spočíva v percepcii politiky SR voči Rusku. Na jednej strane, rozhodná väčšina slovenskej verejnosti (83 %) nesúhlasí so zasahovaním Ruska do vnútorných záležitostí Ukrajiny, avšak nevníma to ako dôvod na zmenu politiky SR voči Rusku, pretože mierna väčšina verejnosti (54 %) je názoru, že zasahovanie

Ruska do vývinu v Ukrajine nie je dôvod pre kritickejší a ráznejší postoj SR voči Rusku. Navyše, takmer polovica verejnosti (49 %) si myslí, že Slovensko by malo pokračovať v rozvoji aktívnych vzťahov s Ruskom napriek jeho zasahovaniu v Ukrajine. Zároveň, jednoznačná väčšina slovenskej verejnosti (71 %) je presvedčená o tom, že pre Slovensko je dôležité znížiť energetickú závislosť od Ruska.

Sankcie EÚ

Jednou z verejne najdiskutovanejších tém v súvislosti s ukrajinskou krízou v SR sú sankcie EÚ proti Rusku. Podľa októbrového výskumu RC SFPA takmer polovica slovenskej verejnosti (49 %) je proti sankciám, t.j. nesúhlasí s tým, aby EÚ trestala Rusko sankciami za kroky, ktoré podniká voči Ukrajine za cenu, že to môže poškodiť slovenskú ekonomiku. Menej než jedna tretina (27 %) súhlasí s tým, aby EÚ trestala Rusko sankciami za jeho zasahovanie do ukrajinských záležitostí a menej než jedna štvrtina (23 %) nevie k sankciám zaujať stanovisko. Napriek tomu, že vo slovenskej verejnosti prevláda stanovisko „proti sankciám“, nepredstavuje väčšinový názor v tom zmysle, že by s ním bola stotožnená väčšina slovenskej verejnosti.

„Do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte s nasledujúcim výrokom?“ (v %)

	Rozhodne a skôr súhlasím	Rozhodne a skôr nesúhlasím	Neviem
EÚ by mala trestať Rusko sankciami za kroky, ktoré podniká smerom k Ukrajine, aj za cenu, že to môže čiastočne oslabiť aj slovenskú ekonomiku.	27	49	23

Zdroj: RC SFPA, október 2014.

Protisankčný postoj zastávajú vo väčšinovej miere (viac než 50 %) nasledujúce kategórie respondentov: osoby vo veku 45 – 54 rokov (51 %), 55 – 64 rokov (50 %), 65 a viac rokov (52 %), vysokoškolsky vzdelaní (51 %), výkonní odborní pracovníci a úradníci (51 %), tvoriví odborní pracovníci (50 %), podnikatelia a živnostníci (53 %), dôchodcovia (53 %), respondenti žijúci v spoločnej domácnosti s počtom členom 2 (53 %), s počtom členov 3 (50 %), ženatí/vydaté (51 %), žijúci v domácnostiach s čistým príjmom do 500 eur mesačne (57 %), medzi 701-900 eur mesačne (51 %), medzi 1301 – 1500 eur mesačne (55 %), 1501 eur mesačne a viac (54 %), žijúci v obciach s počtom obyvateľov do 2 tisíc (54 %), medzi 50 – 100 tisíc (58 %), nad 100 tisíc (51 %), obyvatelia Bratislavského kraja

(55 %), Trenčianskeho kraja (52 %), Žilinského kraja (50 %), Prešovského kraja (56 %), používajúci internet niekoľkokrát za týždeň (53 %), voliči SaS (57 %), strany Sieť (50 %), SMK (65 %), SNS (57 %). Postoj proti sankciám zastáva 56 % voličov strany Smer-SD, naopak, so sankciami súhlasí 28 % voličov vládnej strany.

Bezpečnostná politika a NATO

Vojenská agresia Ruska proti Ukrajine si doslova vynútila verejnú reflexiu hrozby národnej bezpečnosti susediacich krajín s Ruskom, ale i SR, vrátane bezpečnostnej politiky SR a nášho členstva v NATO.

Podľa júnového výskumu IVO a denníka *Sme*, väčšina slovenskej verejnosti (58 %) súhlasí s tým, že členstvo v NATO je pre Slovensko zárukou bezpečnosti, rovnako s tým (59 %), že Slovensko má povinnosť spolu s inými členskými krajinami podieľať sa na obrane členskej krajiny NATO v prípade, že by na ňu zaútočilo Rusko. Zároveň, menej než polovica slovenskej verejnosti (46 %) súhlasí s tým, že rusko-ukrajinská kríza je dôvodom pre posilnenie vojenských jednotiek NATO v strednej a východnej Európe.

„Do akej miery súhlasíte alebo nesúhlasíte s nasledujúcimi výrokmi?“ (v %)

	Rozhodne a skôr súhlasím	Rozhodne a skôr nesúhlasím	Neviem
Členstvo v NATO je pre našu krajinu zárukou bezpečnosti.	58	25	17
Keby Rusko zaútočilo na ktorúkoľvek z členských krajín NATO, je povinnosťou Slovenska spolu s inými členskými krajinami podieľať sa na jej obrane.	59	24	17
Vzhľadom na rusko-ukrajinskú krízu je potrebné posilniť vojenskú prítomnosť jednotiek NATO v krajinách strednej a východnej Európy.	46	38	16

Zdroj: Inštitút pre verejné otázky a denník *Sme*, jún 2014.

Avšak, jednoznačná väčšina slovenskej verejnosti (71 %) nesúhlasí s tým, aby NATO využívalo územie SR na umiestnenie svojej infraštruktúry. Vo vyššie uvedených odpovediach sa prejavuje rozpor medzi vedomím významu členstva NATO pre bezpečnosť SR, rovnako ako i povinnosti SR prispieť ku kolektívnej obrane Aliancie, avšak, na strane druhej, v slovenskej verejnosti jednoznačne prevažuje nesúhlas s tým, aby NATO využívalo územie SR pre zabezpečenie svojich úloh.

„Odpovedzte na otázku“ (v %)

	Rozhodne a skôr súhlasim	Rozhodne a skôr nesúhlasim	Neviem
Súhlasíte alebo nesúhlasíte s tým, aby NATO využívalo územie Slovenska na umiestnenie svojej infraštruktúry?	17	71	13

Zdroj: RC SFP, október 2014.

Nesúhlasný postoj s využitím územia SR pre infraštruktúru NATO (viac než 70 %) zastávajú nasledujúce kategórie respondentov: vo veku 55 a viac rokov (75 %), stredoškolsky vzdelaní bez maturity (71 %), stredoškolsky vzdelaní s maturitou (71 %), vysokoškolsky vzdelaní (73 %), nekvalifikovaní manuálni pracovníci (74 %), kvalifikovaní manuálni pracovníci a prevádzkoví pracovníci (73 %), tvoriví odborní pracovníci (74 %), podnikatelia a živnostníci (71 %), dôchodcovia (75 %), osoby v domácnosti alebo na materskej dovolenke (72 %), žijúci v domácnosti s počtom členov jeden (71 %), domácnosti s počtom členov dvaja (76 %), domácnosti s počtom členov 5 a viac (72 %), ženatí/vydaté (74 %), rozvedení (74 %), žijúci v domácnosti s čistým mesačným príjmom medzi 501 – 700 eur (77 %), medzi 701 – 900 eur (74 %), medzi 1301-1500 eur (72 %), viac než 1500 eur (75 %), obyvatelia obcí s počtom obyvateľom do 2 tisíc (70 %), obcí s počtom obyvateľom medzi 2-5 tisíc (73 %), 5-20 tisíc obyvateľov (74 %), 20 – 50 tisíc (74 %), obyvatelia Trenčianskeho kraja (72 %), Žilinského kraja (74 %), Banskobystrického kraja (80 %), Prešovského kraja (74 %) a Košického kraja (75 %), používajúci internet niekoľkokrát za týždeň (70 %), voliči NOVA (72 %), SaS (72 %), SMK (72 %), SNS (94 %). So sankciami EÚ proti Rusku nesúhlasí 79 % voličov vládnej strany Smer-SD, zatiaľ čo sankcie podporuje 13 % jej voličov.

Zhrnutie

Ak zatriedime postoje slovenskej verejnosti k základným otázkam ukrajinskej krízy a zahraničnej politiky SR do troch hlavných skupín podľa miery súhlasných stanovísk na tie, ktoré sú zdieľané jednoznačnou väčšinou slovenskej verejnosti (viac ako 60 % súhlasných stanovísk), postoje, ktoré zastáva väčšina slovenskej verejnosti (viac než 50 % – menej než 60 %) a postoje, pri ktorých nie je sformovaná väčšinová mienka (menej než 50 %), dostaneme nasledujúcu štruktúru názorov:

Slovenská verejnosť má sformovaný jednoznačný väčšinový názor (viac ako 60 %) na nasledujúce tvrdenia:

- Ukrajina je nezávislá suverénna krajina, ktorá má právo sama rozhodovať o svojej budúcnosti, vrátane uskutočnenia reforiem, ktoré ju

približia k EÚ. Rusko nemá právo zasahovať do jej vnútorného vývoja (83 %).

- Slovensko by malo znížiť svoju energetickú závislosť od Ruska (73 %).
- NATO by nemalo využívať územie SR pre umiestnenie svojej infraštruktúry (71 %).
- Ukrajinská vláda a prezident majú plné právo uskutočňovať reformy, ktoré približia Ukrajinu k EÚ (66 %).

Dôležitým zistením pre zahraničnú politiku SR je, že slovenská verejnosť jednoznačne odmieta vojenskú agresiu Ruska proti Ukrajine a považuje Ukrajinu za nezávislú suverénnu krajinu, ktorá má právo samostatne rozhodovať o svojich vnútorných záležitostiach, vrátane integrácie s EÚ. Slovenská verejnosť takisto jednoznačne zastáva názor, že znižovanie energetickej nezávislosti od Ruska je v záujme SR. Zároveň, slovenská verejnosť má jednoznačný nesúhlasný názor s tým, aby NATO využívalo územie SR na plnenie svojich úloh.

Väčšina slovenskej verejnosti (viac než 50 % – menej než 60 %) zastáva názor, že:

- členstvo v NATO je zárukou bezpečnosti SR a SR má povinnosť podieľať sa na obrane inej členskej krajiny v prípade, že na ňu Rusko zaútočí (58 %).
- predstavitelia SR by nemali začať vystupovať voči Rusku kritickejšie a ráznejšie než doteraz z dôvodu krokov, ktoré Rusko robí voči Ukrajine (54 %).

V slovenskej verejnosti je sformovaný väčšinový názor (je vylúčená štatistická odchýlka plus – mínus 3 %), že členstvo v NATO je zárukou bezpečnosti a je povinnosťou SR podieľať sa na kolektívnej obrane Aliancie. Zároveň, väčšina slovenskej verejnosti si myslí, že ukrajinská kríza nie je dôvod na to, aby SR zmenila svoju politiku voči Rusku.

Otázky, pri ktorých nie je sformovaná väčšinová verejná mienka v SR (resp. nie je väčšinový názor určiť jednoznačne vzhľadom na štatistickú odchýlku výskumu plus mínus 3 %):

- EÚ by nemala trestať Rusko zavádzaním sankcií za cenu poškodenia ekonomiky SR (49 %)
- SR by mala pokračovať v rozvoji aktívnych vzťahov s Ruskom aj v prípade, že existujú dôkazy o priamom zasahovaní Ruska do ukrajinských záležitostí (49 %)
- vzhľadom na krízu existuje potreba, aby NATO zvýšilo svoju vojenskú prítomnosť v regióne strednej a východnej Európy (46 % súhlasných stanovísk)
- SR by mala aktívne podporovať približovanie sa Ukrajiny k EÚ (45 %)

V každom prípade, väčšinový (aj keď nie viac než 50 %) názor slovenskej verejnosti je, že EÚ by nemala uplatňovať sankcie proti Rusku, ak by mali

poškodiť ekonomické záujmy SR a SR by mala pokračovať v rozvoji vzťahov s Ruskom, napriek jeho zasahovaniu do ukrajinských záležitostí. Zároveň, NATO by sa malo angažovať viac v regióne SR v súvislosti s ruskou agresiou proti Ukrajine a SR by mala podporovať európsky integračný proces Ukrajiny.

Ak zhrnieme hlavné zistenia z postojov slovenskej verejnosti, pri ktorých je sformovaný väčšinový názor, zistíme nasledujúce dva hlavné rozpory:

1. Na jednej strane, slovenská verejnosť jednoznačne odmieta ruskú agresiu voči Ukrajine, uznáva jej suverenitu i právo pokračovať v európskej integrácii a súhlasí s tým, aby SR podporila približovanie sa Ukrajiny k EÚ, zároveň však na strane druhej, nevidí dôvod na to, aby kvôli zasahovaniu Ruska do ukrajinských záležitostí EÚ uplatňovala voči Rusku sankcie ak by mali poškodiť ekonomické záujmy SR a aby ruské zasahovanie v Ukrajine bolo dôvodom na zmenu zahraničnej politiky SR voči Rusku, t.j. kritickejší a radikálnejší prístup, resp. dôvodom na rezignáciu snahy SR rozvíjať s Ruskom pragmatickú spoluprácu. Pravda, s výnimkou energetickej bezpečnosti, kde jednoznačne prevažuje názor, že SR by mala znížiť svoju energetickú závislosť od Ruska.
2. Podobný rozpor sa prejavuje i pri hodnoteniach úlohy NATO v súčasnej kríze. Na jednej strane väčšina slovenskej verejnosti súhlasí s tým, že NATO je zárukou bezpečnosti SR, že SR má povinnosť zapojiť sa do kolektívnej obrany v prípade útoku proti ktorejkoľvek členskej krajine NATO a že v súvislosti s ruskou vojenskou agresiou proti Ukrajine by sa mala zvýšiť prítomnosť NATO v regióne strednej a východnej Európy, avšak, na strane druhej, jednoznačná väčšina slovenskej verejnosti je proti tomu, aby infraštruktúra NATO bola prítomná na území SR.

Stav verejnej mienky v SR v otázkach súvisiacich s ukrajinskou krízou je, podľa nášho názoru, výsledkom verejného diškurzu k téme rusko-ukrajinskej krízy, avšak a najmä, výsledkom komunikácie cieľov zahraničnej politiky SR za posledných 10 rokov. Všetky slovenské vlády od vstupu SR do EÚ v roku 2004 – bez ohľadu na stranícke zloženie – komunikovali dva hlavné ciele zahraničnej politiky SR voči dvom kľúčovým krajinám východnej Európy: snaha o rozvoj dobrých susedských vzťahov s Ukrajinou, vrátane podpory jej integrácie s EÚ a rozvoj pragmatických vzťahov s Ruskom zameraných na rozvoj ekonomickej spolupráce. Avšak, napĺňať obidva tieto ciele súčasne je možné iba za predpokladu, že medzi Ruskom a Ukrajinou neexistuje konflikt. Rusko-ukrajinská kríza v roku 2014 postavila otázku nad udržateľnosťou pragmatického konceptu východnej politiky SR, t.j. mať dobré vzťahy s obidvomi kľúčovými krajinami východnej Európy je nemožné v prípade, že sa nachádzajú v stave vojenského konfliktu.

Súčasná kríza núti zahraničnú politiku SR zaujať preferencie, ktoré nie sú a nemôžu byť iba výsledkom okamžitého rozhodnutia vlády SR, ale vyplývajú zo zvažovania ďalších súvislostí a ďalších zahraničnopolitických záujmov SR, vrátane záväzkov vyplývajúcich z členstva SR v NATO a EÚ. Je veľmi dôležité, aby preferencie vlády boli i náležite verejne komunikované. Politickí lídri predstavujú hlavné authority pre formovanie názorov verejnosti, pretože si ich verejnosť volí vo voľbách, čo je najvyššia miera prejavu dôvery v demokratickej spoločnosti. Delegovanie moci vo voľbách znamená i delegovanie dôvery. Ak volený politický líder o niečom hovorí, je prirodzené, že jeho volič mu verí. Verejná mienka je preto vždy veľmi dobrým zrkadlom stavu a kvality verejnej debaty v krajine. Zároveň platí, že verejná mienka sa nemení automaticky a chvíľu trvá kým si osvojí naratív politických lídrov. V prípade, že neexistuje jednoznačný a väčšinový naratív politických lídrov k otázke východnej politiky SR, – čoho sme svedkami v súčasnej kríze, – produktom je i rozpoltená a rozporuplná verejná mienka. Odmietanie „základní NATO na území SR“ predstavuje dlhodobější problém, ktorý rusko-ukrajinská kríza iba vyostřila. Zatiaľ, politickí lídri SR neboli schopní slovenskej verejnosti vysvetliť, že základne NATO na území SR sú už od roku 2004, minimálne preto, že Ozbrojené sily SR sú i ozbrojenými silami Aliancie.

EÚ a rusko-ukrajinská kríza: odporúčania pre zahraničnú politiku SR

Napriek tomu, že ukrajinská kríza je dominantnou témou európskej politiky v roku 2014, EÚ ešte stále len hľadá odpovede na otázky, ktoré postavila ukrajinská kríza pre pokrízovú podobu vzťahov EÚ s východnými susedmi, vrátane Východného partnerstva a vzťahov s Ruskom. Summit Východného partnerstva v Rige, ktorý sa uskutoční v prvej polovici roku 2015 počas lotyšského predsedníctva v Rade EÚ, bude kľúčový pre formulovanie ďalšej podoby východnej politiky EÚ.

Otvorené otázky

Existujú dve kľúčové otvorené politické otázky, na ktoré by mala EÚ najšť odpoveď ešte pred konaním summitu v Rige: prvá sa týka pozície EÚ v otázke trojstranných rokovaní s Ruskom o asociačnej dohode Ukrajiny a druhá budúcnosti sankcií EÚ po prípadnom vyriešení krízy v Donbase, avšak pokračujúcej anexii Krymu zo strany Ruska. Obidve otázky majú strategický význam pre ďalšiu podobu vzťahov EÚ s Ruskom. Spôsob akým na ne EÚ odpovie, ovplyvní i ďalšiu politiku v rámci Východného partnerstva.

Trojstranné rokovania s Ruskom o asociačnej dohode Ukrajiny

EÚ a Ukrajina akceptovali ruskú požiadavku na trojstranné rokovania o asociačnej dohode Ukrajiny rovnako ako i požiadavku na odloženie implementácie obchodnej časti ukrajinskej dohody (DCFTA) do konca roka 2015. Obidve požiadavky i súhlas EÚ a Ukrajiny s nimi sprevádzali dohodu z konca augusta o začatí rokovaní kontaktnej skupiny v Minsku s cieľom nájsť mierové riešenie konfliktu v Donbase. V dejinách zmluvných vzťahov EÚ s tretími krajinami sa stalo prvýkrát, že EÚ pripustila zásah tretej krajiny do svojich bilaterálnych vzťahov, v tomto prípade s Ukrajinou. V júli 2013 EÚ odmietla rovnakú požiadavku Ruska s odôvodnením, že je neprípustné, aby tretia strana zasahovala do bilaterálnych zmluvných vzťahov EÚ. Ide o bezprecedentnú situáciu a doteraz nie je jasný postoj EÚ kam v týchto rokovaniach je možné zísť. Zástupcovia EÚ a Ukrajiny avizovali, že rokovania majú slúžiť na vysvetlenie obsahu dohody Rusku a zdôvodnení, že Rusku nehrozia žiadne ekonomické škody po implementovaní DCFTA zo strany

Ukrajiny. Na strane druhej, zástupcovia Ruska oznámili, že chcú, aby trojstranná skupina, ktorá bude rokovať o ukrajinskej asociačnej dohode, mala mandát na zmenu textu dohody. Zatiaľ nie sú jasné mantinely pre postoj EÚ v týchto trojstranných rokovaniach.

Podľa nášho názoru, EÚ by mala vylúčiť možnosť akýchkoľvek zmien v texte dohody dohodnutej bilaterálne s Ukrajinou. Politická časť asociačnej dohody by vôbec nemala byť predmetom rokovaní s Ruskom. Rokovať je možné iba o DCFTA časti dohody a výlučne iba o prípadnom predĺžení prechodných období pri postupnom anulovaní colných sadzieb v obchode medzi EÚ a Ukrajinou na tie komodity, pri ktorých ruská strana preukáže, že anulovanie colných sadzieb v ich prípade bude mať negatívne sociálne dôsledky na Rusko. Samozrejme, kľúčovou podmienkou takéhoto kompromisu musí byť súhlas ukrajinskej strany. Vyššie uvedená možnosť pre kompromis s Ruskom by mala predstavovať červenú čiaru, ktorú EÚ nemôže v trojstranných rokovaniach s Ruskom a Ukrajinou prekročiť. Členské krajiny EÚ by mali mať v tejto otázke dosiahnuť jasnú politickú dohodu.

Územná integrita Ukrajiny a ekonomické sankcie EÚ voči Rusku

EÚ neuznáva pripojenie Krymu k Rusku. Avšak, otázka, na ktorú EÚ nemá zatiaľ jednoznačnú odpoveď, je – čo to má znamenať pre budúcu politiku EÚ voči Rusku. Inými slovami, čo s neuznanou anexiou Krymu, za predpokladu, že sa podarí vyriešiť konflikt v Donbase. Ekonomické sankcie voči Rusku boli prijaté až po zostrení lietadla malajzijských aerolínií nad územím, ktoré v tom čase 17. júla 2014 kontrolovali separatisti, a v súvislosti s eskaláciou ozbrojeného konfliktu v Donbase. Po anexii Krymu (18. marca 2014 sa v Kremli udialo tzv. oficiálne prijatie Krymu a mesta Sevastopol' za subjekty Ruskej federácie) EÚ prijala sankcie voči osobám zodpovedným za porušenie územnej integrity Ukrajiny. Otázka znie či EÚ má zrušiť ekonomické sankcie voči Rusku po zastavení bojov v Donbase a začatí politických rokovaní o riešení konfliktu alebo nie.

Signály z konca novembra a začiatku decembra hovoria o tom, že Rusko je pripravené riešiť konflikt v Donbase diplomatickým spôsobom na princípe uznania zvrchovanosti Ukrajiny nad celým územím Donbasu. Pre územia kontrolované separatistami bude určite požadovať štatút autonómie v rámci Ukrajiny. Rusko je pripravené na takéto riešenie z nasledujúcich dôvodov:

1. dramaticky sa zhoršujúca ekonomická situácia v Rusku a najmä z dôvodov
 - a) odlivu investičného kapitálu z Ruska (odhad za rok 2014 je cca 150 miliárd USD),
 - b) poklesu cien ropy, od výšky ktorých závisia príjmy štátneho rozpočtu Ruska (tohtoročná príjmová stránka ruského rozpočtu

vychádza z ceny ropy 96USD/1 barel, pričom cena je pod touto hranicou od októbra 2014), a

- c) čiastočne aj kvôli sankciám EÚ, najmä v časti obmedzenia prístupu Ruska k finančným trhom;

2. nedostatok zdrojov na dotovanie separatistických území na Donbase.

V prípade, že EÚ zruší ekonomické sankcie voči Rusku po zastavení bojov v Donbase, bude to de facto znamenať uznanie anexie Krymu. Bolo by politickou chybou zrušiť ekonomické sankcie voči Rusku úplne. Čo z ekonomických sankcií voči Rusku ponechať v platnosti i v budúcnosti, t.j. po zastavení bojov na Donbase a pokroku pri riešení štatútu Donbasu v rámci Ukrajiny a na základe uznania jej územnej zvrchovanosti nad Donbasom, by malo byť predmetom rokovanií a dohody v rámci EÚ, určite ešte pred summitom v Rige. EÚ môže uznať pripojenie Krymu k Rusku iba za predpokladu, že tak ako prvá urobí Ukrajina.

V každom prípade, to nevyučuje, aby EÚ neiniciovala rusko-ukrajinské rokovania nie o štatúte Krymu ale o riešení otázok, ktoré by zlepšili sociálno-ekonomické podmienky života obyvateľov Krymu. Rozhodnutie ukrajinskej strany zastaviť obmedziť dodávky vody, elektrickej energie a zemného plynu zásadným spôsobom zhoršilo životné podmienky obyvateľov Krymu (80 % presnej vody na polostrove pochádza z Ukrajiny, viac než 50 % elektrickej energie a zemného plynu je takisto dodávaných z Ukrajiny). Zároveň, Rusko musí kompenzovať Ukrajine straty, ktoré jej vznikli zo straty majetku na Kryme, musí garantovať dodržiavanie národnostných práv krymských Tatárov, Ukrajincov a príslušníkov ďalších etník žijúcich na Kryme. EÚ by mala podporiť začiatok rusko-ukrajinských rokovaní o riešení infraštruktúrnych problémov polostrova na jednej strane a o uspokojení majetkových pohľadávok ukrajinskej strany, t.j. praktických problémov, ktoré vznikli v súvislosti s ruskou anexiou Krymu.

Posilnenie Východného partnerstva a ponuka Rusku

Hlavnou úlohou summitu v Rige musí byť nájdenie odpovedí pre ďalší rozvoj Východného partnerstva (VP). Je samozrejmé, že kľúčovým meradlom úspešnosti VP bude implementácia asociačných dohôd Ukrajiny, Moldavska a Gruzínska, cieľov vízového dialógu a ďalších dohodnutých programov, avšak, existuje i priestor pre revíziu politického rámca, ktorý musí reagovať na nasledujúce skutočnosti:

1. EÚ musí reagovať na rusko-ukrajinskú krízu v roku 2014 posilnením ponuky v rámci VP, rovnako ako reagovala na ruskú vojenskú inváziu do Gruzínska tým, že súčasťou ponuky VP sa stali asociačné dohody s DCFTA, a rovnako ako reagovala na problémy povojnovej Juhoslávie cez ponuku stabilizačných a asociačných dohôd. Ak EÚ nebude reagovať posilnením ponuky VP, resp. preváži postoj v rámci

EÚ, že politický rámec VP meniť netreba, a že stačí iba implementovať dohodnuté programy, EÚ stratí strategickú iniciatívu vo východnej Európe a nepriamo prizná skutočnosť, že Rusku sa podarilo vojenskou silou zastaviť program VP. Výsledkom bude oslabenie potenciálu pre uskutočňovanie reforiem v krajinách VP a v konečnom dôsledku, poškodenie záujmov členských krajín EÚ;

2. vývin udalostí v roku 2014 jednoznačne preukázal diferenciáciu krajín VP na dve skupiny. Iba tri zo šiestich krajín VP (Ukrajina, Moldavsko a Gruzínsko) sú schopné naplniť pôvodný cieľ VP, t.j. stať sa asociovanými krajinami EÚ cez implementáciu asociačných dohôd s EÚ. Ďalšie tri krajiny (Arménsko, Azerbajdžan a Bielorusko) nie sú schopné stať sa asociovanými krajinami EÚ. Politický rámec pre vzťahy EÚ s obidvomi skupinami krajín sa musí kvalitatívne líšiť, vrátane programovania rozpočtu EÚ pre potreby krajín VP. Rozšírená ponuka VP by sa mala týkať iba troch asociovaných krajín VP.

Európska perspektíva pre asociované krajiny

Implementácia asociačných dohôd s DCFTA bude znamenať, že Ukrajina, Moldavsko a Gruzínsko budú harmonizovať so zhruba 85 % európskej legislatívy, stanú sa súčasťou jednotného trhu a získajú podobný štatút voči EÚ ako majú v súčasnosti Nórsko, Island a Lichtenštajnsko, t.j. krajiny, ktoré podpísali s EÚ dohody typu EHP (Európsky hospodársky priestor), inými slovami, ktoré sú súčasťou jednotného trhu ale nie sú politickými členmi EÚ. Nórsko, Island a Lichtenštajnsko sa nestali členmi EÚ z vlastného rozhodnutia, nie preto, že by nespĺňali politické alebo ekonomické kritériá. Pre úspešnosť implementačného procesu asociačných dohôd v Ukrajine, Moldavsku a Gruzínsku, ktorá je v strategickom záujme EÚ, je dôležité, aby tieto tri východoeurópske krajiny získali prísľub „európskej perspektívy“. Aj keď pomery v EÚ nie sú v súčasnosti naklonené ďalšiemu rozširovaniu a nikto neočakáva, že v Rige by tri asociované krajiny VP mali získať prísľub politického členstva v EÚ, je mimoriadne dôležité, aby získali prísľub „európskej perspektívy“. „Európsku perspektívu“ by v tomto prípade bolo možné definovať ako „v budúcnosti plný prístup k štyrom základným slobodám EÚ“. Išlo by o symbolický politický krok zo strany EÚ, avšak krok, ktorý by významným spôsobom posilnil reformný potenciál asociovaných krajín a ich schopnosť implementovať asociačné dohody s EÚ.

Štatút pozorovateľov na expertnej úrovni v Rade EÚ

Asociované krajiny budú musieť harmonizovať nielen s existujúcou európskou legislatívou ale i s novou, ktorá bude v EÚ prijímaná v ďalšom období.

Priemerný počet nových legislatívnych aktov, ktoré prijíma EÚ a ktoré slúžia na regulovanie fungovania jednotného trhu sa pohybuje medzi 2 – 3 tisíc. Keďže obsah asociačných dohôd Ukrajiny, Moldavska a Gruzínska je prakticky identický s EHP dohodami, ktoré s EÚ uzavreli Nórsko, Island a Lichtenštajnsko, je dôležité, aby asociované krajiny VP mali rovnaké práva aké majú EHP krajiny. EHP krajiny majú právo byť prítomné na rokovaní pracovných skupín v Rade EÚ na expertnej úrovni (v súčasnosti cca 192 pracovných skupín) v pozícii pozorovateľov. Pracovné skupiny Rady EÚ sú hlavným zdrojom novej legislatívy EÚ. Expertní pozorovatelia krajín EHP majú právo na zasadnutiach pracovných skupín Rady EÚ vzniesť svoje argumenty pre alebo proti navrhovaným návrhom na zmeny existujúcej alebo prijímanie novej legislatívy. Nemôžu sa zúčastňovať rozhodovania, avšak majú právo diskutovať o návrhoch. Prítomnosť pozorovateľov krajín EHP na rokovaní pracovných skupín Rady, nielenže je príkladom „otvorenia EÚ inštitúcií bez politického členstva“, ale predovšetkým, slúži na legitimizáciu implementácie schválenej legislatívy v krajinách EHP, ktoré síce nie sú členmi EÚ, avšak musia harmonizovať s novou európskou legislatívou. Zároveň, zastúpenie EHP krajín na expertnej úrovni v Rade slúži ako významný informačný kanál pre krajinu EHP o novej resp. pripravovanej legislatíve EÚ. Rovnakú možnosť i právo by mali mať aj asociované krajiny VP, keďže asociačné dohody s DCFTA sú prakticky identické s dohodami typu EHP.

Implementácia asociačných dohôd: zmluvná flexibilita a financovanie

Napriek optimistickým vyhláseniam prezidenta i premiéra Ukrajiny o tom, že Ukrajina implementuje asociačnú dohodu za pár rokov, realistické je očakávať, že proces implementácie – za predpokladu, že ukrajinská vláda bude úspešná pri realizácii ťažkých a nevyhnutných reforiem – bude trvať zhruba desať rokov. Keďže asociačná dohoda s DCFTA je na 85 % totožná s prístupovou dohodou, skúsenosti iných krajín z harmonizácie s európskou legislatívou hovoria o horizonte zhruba 10 rokov. Napr. v prípade Chorvátska, prístupové rokovania trvali 9 rokov, v prípade pobaltských krajín 7 rokov a pod. Neexistujú predpoklady pre to, aby v prípade Ukrajiny, Moldavska a Gruzínska bolo možné očakávať kratšie obdobie harmonizácie s európskou legislatívou než v prípade pobaltských krajín, skôr naopak. Ak hovoríme o zhruba desaťročnom období, ide o príliš dlhé obdobie na to, aby EÚ nepodporila proces implementácie asociačných dohôd flexibilným zmluvným prístupom. Inými slovami, aby Ukrajine, Moldavsku a Gruzínsku bola ponúknutá možnosť uzavrieť sektorové dohody pre prípad, že v niektorých sektoroch by boli schopné napredovať úspešnejšie a rýchlejšie a nemuseli tak čakať na implementáciu celej asociačnej dohody na to, aby

získali plný prístup k príslušným sektorom jednotného trhu. Mohlo by ísť o niekoľko kľúčových sektorov, napr. energetika, keďže Ukrajina a Moldavsko už pristúpili k Európskemu energetickému spoločenstvu. Možnosť napredovať i prostredníctvom uzatvárania vybraných sektorových dohôd by bola dôležitým podporným faktorom pre celý implementačný proces. Finančná podpora EÚ pre asociované krajiny by mala byť porovnateľná s podporou, ktorú EÚ poskytla iným krajinám pri harmonizácii s európskou legislatívou. Jej súčasťou by v prípade asociovaných krajín mohla byť i podpora na ich postupné zapájanie sa do programov spoločenstva a činnosti agentúr, ktorá predpokladá finančné vklady prístupujúcich krajín. Asociované krajiny VP by mohli dostať výnimku, resp. finančný vklad za ich prístupenie by bolo možné uhradiť zo zdrojov EÚ.

Nástroje ENP Plus pre neasociované krajiny

Arménsko, Azerbajdžan a Bielorusko nie sú pripravené implementovať asociačné dohody s DCFTA ponúknuté v rámci VP. V ich prípade je potrebné sústrediť sa na výlučne sektorovú spoluprácu, napr. podľa modelu inšpirovaného návrhom nemeckého predsedníctva tzv. ENP Plus v rokoch 2006 a 2007. Cieľom EÚ vo vzťahoch s týmito krajinami by mala byť sektorová spolupráca vo vybraných sektoroch, v ktorých sa obidve strany zhodnú na jej vzájomnej výhodnosti. Ambíciou EÚ by malo byť dosiahnutie aspoň niekoľkých sektorových dohôd, ktoré by neasociovaným krajinám umožnili prístup na vybrané segmenty spoločného priestoru štyroch základných slobôd. Multilaterálne programy VP by mali pre ne zostať otvorené. V každom prípade, prioritou VP v období po Rige by mali byť bilaterálne programy pre asociované krajiny, vrátane ich financovania.

Bezpečnostný prvok Východného partnerstva

Jednou z odpovedí na rusko-ukrajinskú krízu by mal byť bezpečnostný prvok VP a mal by sa týkať iba asociovaných krajín VP. Suverenita a územná integrita asociovaných krajín VP je v záujme EÚ a preto by mala EÚ tento svoj záujem zohľadniť v programoch VP. Malo by ísť skôr o balíček ponuky, ktorý EÚ má kapacitu ponúknuť. V prvom rade ide, napríklad, o zapojenie asociovaných krajín do Energetickej únie. Ako sme už spomínali, Ukrajina a Moldavsko už pristúpili k Energetickej zmluve spoločenstva, Gruzínsko by tak malo urobiť čoskoro. Pripravovaná Energetická únia by mala zahrnúť aj asociované krajiny VP. Ďalším prvkom, ktorý by bolo iba potrebné prispôsobiť prioritne posilnenia bezpečnosti asociovaných krajín, je oblasť vnútorných záležitostí s dôrazom na policajné reformy a ochranu hraníc. Zapojenie asociovaných krajín do ESDP, misií EÚ a činnosti Európskej obrannej agentúry by mohla

byť ďalšou zložkou bezpečnostného balíčka EÚ pripraveného cielene pre potreby posilnenia bezpečnostných zložiek asociovaných krajín VP.

Ponuka Rusku a Eurázijskej únii

Zároveň, s rozšírením ponuky pre asociované krajiny VP, EÚ by mala urobiť i novú ponuku pre Rusko. Bez ohľadu na to či ju Rusko prijme alebo nie, ponuka EÚ by mala byť na stole. Spolu s výzvou na obnovenie rokovaní o novej zmluve, jej základom by mala byť ponuka pre Rusko, resp. Eurázijskú úniu začať rokovania o zóne voľného obchodu (FTA). FTA medzi EÚ a Eurázijskou úniou by určite pomohla vyriešiť problémy v obchodných vzťahoch medzi asociovanými krajinami VP a členmi Eurázijskej únie. Programom maximum pre reštartovanie vzťahov s Ruskom by mohla byť inšpirácia projektom Spoločných priestorov medzi EÚ a Eurázijskou úniou podľa modelu Spoločných priestorov medzi EÚ a Ruskom z obdobia 2003-2006. Ambíciou diplomacie EÚ by mala byť snaha využiť trilaterálne rokovania o ukrajinskej asociačnej dohode pre zvýšenie motivácie Ruska, aby súhlasilo so začatím rokovaní o FTA. Ponuka EÚ musí byť na stole, avšak jej implementácia musí byť podmienená ukončením zasahovania Ruska do vnútorných záležitostí Ukrajiny, vrátane podpory separatistov na Donbase, preukázaním dobrej vôle dohodnúť sa s Ukrajinou o Kryme a spoluprácou pri riešení zmrazených konfliktov v Podnestersku, Južnom Osetsku a Abcházsku.

Všetky údaje uvedené v tabuľkách sú v percentách

Zber údajov: 7.10. – 13. 10. 2014

Počet respondentov: 1031

O1. Teraz vám postupne prečítam niekoľko tvrdení. Pri každom z nich mi, prosím, povedzte, do akej miery s ním súhlasíte alebo nesúhlasíte.

1= rozhodne súhlasí

3= skôr nesúhlasí

2= skôr súhlasí

4= rozhodne nesúhlasí

9= nevie

		1	2	3	4	9
A	Slovensko má aktívne podporovať Ukrajinu pri jej približovaní sa k Európskej únii.	7,6	37,1	23,4	10,3	21,6
B	Ukrajinská vláda a prezident majú plné právo uskutočňovať na svojom území reformy, ktoré Ukrajinu priblížia k Európskej únii.	19,2	46,7	12,1	2,8	19,2
C	Východným regiónom Ukrajiny s vysokým podielom rusky hovoriaceho obyvateľstva by mala vláda Ukrajiny poskytnúť vysokú mieru samosprávy.	10,1	38,3	18,7	3,9	29,0
D	Európska únia by mala trestať Rusko sankciami za kroky, ktoré podniká smerom k Ukrajine, aj za cenu, že to môže čiastočne oslabiť aj slovenskú ekonomiku.	6,4	21,2	31,2	18,0	23,1
E	Predstavitelia Slovenskej republiky by mali vystupovať voči Rusku ráznejšie a kritickejšie ako doteraz.	4,6	19,6	34,0	19,8	22,0
F	Slovensko by malo udržiavať aktívne vzťahy s Moskvou aj napriek dôkazom, ktoré hovoria o priamom zasahovaní Ruska do vývoja na Ukrajine.	11,1	38,2	18,3	4,4	28,0
G	Súhlasíte alebo nesúhlasíte s tým, aby NATO využívalo územie Slovenska na umiestnenie svojej infraštruktúry?	1,9	14,9	29,7	40,8	12,6

Údaje o respondentoch

R1 POHLAVIE

1	muž	47,7
2	žena	52,3

R2 VEK

1	18 – 24 rokov	12,7
2	25 – 34 rokov	19,9
3	35 – 44 rokov	18,5
4	45 – 54 rokov	17,0
5	55 – 64 rokov	16,2
6	65 a viac rokov	15,7

R4 VZDELANIE /najvyššie ukončené/

1	základné	14,9
2	stredoškolské bez maturity (vyučení/á)	29,9
3	stredoškolské s maturitou	37,5
4	vysokoškolské	17,7

R5 NÁRODNOSŤ

1	slovenská	86,5
2	maďarská	9,9
3	iná	3,6

R6. ZAMESTNANIE

1	nekvalifikovaný alebo pomocný (manuálny) pracovník v poľnohospodárstve, priemysle, v službách	3,0
2	kvalifikovaný manuálny pracovník (remeselník, opravár, obsluha strojov a zariadení, pestovateľ/chovateľ...)	13,7
3	prevádzkový alebo obsluhujúci pracovník v službách a obchode (predavač, kaderník, vodič, kuchár, opatrovateľ, SBS...)	13,0
4	nižší administratívny pracovník, úradník (sekretárka, účtovník, prepážkový pracovník – na pošte, v banke...)	8,4
5	výkonný odborný pracovník (zdravotník/zdravotná sestra, vychovávateľ, technik, odborný referent, colník...)	6,5
6	tvorivý (vysokoškolsky vzdelaný) odborný pracovník (lekár, pedagóg, právnik, vedec, analytik, informatik, umelec...)	7,1
7	riaditeľ firmy/podniku, námestník, vysoký štátny úradník, politik, armádny veliteľ	0,4
8	samostatne ekonomicky činný (podnikateľ, živnostník) bez zamestnancov	6,2
9	samostatne ekonomicky činný (podnikateľ, živnostník) so zamestnancami	0,8
10	dôchodca	24,3
11	študent	6,5
12	v domácnosti alebo na materskej/rodičovskej dovolenke	3,1
13	nezamestnaný	7,0

R7. POČET OSÔB V DOMÁCNOSTI (vrátane respondenta)

1	jeden	12,4
2	dvaja	27,5
3	traja	25,5
4	štyria	22,7
5	päť a viac	11,8

R10b. RODINNÝ STAV

1	slobodný/á	31,5
2	ženatý/vydatá	52,2
3	rozvedený/á	7,6
4	vdova/vdovec	8,7

R13. ČISTÝ MESAČNÝ PRÍJEM DOMÁCNOSTI

1	do 500 €	11,2
2	501 – 700 €	11,5
3	701 – 900 €	18,3
4	901 – 1 100 €	16,9
5	1 101 – 1 300 €	13,5
6	1 301 – 1 500 €	11,0
7	1 501 € a viac	13,7
99	nevie, nechce uviesť	4,0

R12 POČET OBYVATEĽOV OBCE

1	menej ako 2 tisíc obyv.	29,3
2	2 až 5 tisíc obyvateľov	13,2
3	5 až 20 tisíc obyvateľov	16,8
4	20 až 50 tisíc obyv.	15,6
5	50 až 100 tisíc obyv.	12,6
6	nad 100 tisíc obyvateľov	12,5

R13 KRAJ

1	Bratislavský	11,6
2	Trnavský	10,1
3	Trenčiansky	12,0
4	Nitriansky	13,9
5	Žilinský	12,8
6	Banskobystrický	12,4
7	Prešovský	13,4
8	Košický	13,8

MM3. Ako často používate internet?

1	každý deň	39,1
2	niekoľkokrát za týždeň	22,6
3	asi raz za týždeň	5,6
4	2–3-krát za mesiac	1,9
5	menej často	4,3
6	vôbec nepoužívam internet	26,5

P1. Teraz si, prosím, predstavte, že by sa parlamentné voľby konali tento víkend a kandidovali by nasledujúce politické strany. Ktoej strane by ste dali svoj hlas?

		celá vzorka (N= 1037)	rozhodnutí voliči (N= 712)
1	KDH (Kresťansko-demokratické hnutie)	6,8	9,9
2	KSS (Komunistická strana Slovenska)	1,1	1,6
3	ĽSNS (Ľudová strana Naše Slovensko)	2,0	3,0
4	Most-Híd	3,5	5,1
5	Národ a Spravodlivosť	0,6	0,9
6	NOVA	3,4	4,9
7	OLaNO (Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti)	3,7	5,3
8	SaS (Sloboda a Solidarita)	2,8	4,1
9	SDKÚ-DS (Slov.dem. a kresť.únia -Dem.strana)	3,6	5,3
10	SIETĚ (nová strana R. Procházku)	9,1	13,3
11	SMER-SD (SMER- sociálna demokracia)	23,7	34,6
12	SMK (Strana maďarskej komunity / MKP-Magyar Közösség Pártja)	3,5	5,0
13	SNS (Slovenská národná strana)	3,0	4,3
14	Strana zelených	0,6	0,8
15	Zmena zdola – Demokratická únia Slovenska	0,3	0,4
16	99% občiansky hlas	0,7	1,0
17	Iná strana	0,3	0,5
77	nešiel/-la by voliť	18,7	-
88	nechce odpovedať	3,9	-
99	nevie	8,8	-

„Slovensko má aktívne podporovať Ukrajinu pri jej približovaní sa k Európskej únii“ podľa sociálno-demografických charakteristík respondentov

FOCUS, 7.10. – 13.10. 2014

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Slovensko má aktívne podporovať Ukrajinu pri jej približovaní sa k Európskej únii.				
		rozhodne súhlasim	skôr súhlasim	skôr nesúhlasim	rozhodne nesúhlasim	nevie
CELÁ VZORKA		8	37	23	10	22
POHLAVIE	muž	8	38	25	11	18
	žena	7	36	22	10	25
VEK	18 – 24 rokov	9	44	18	7	22
	25 – 34 rokov	8	36	26	9	21
	35 – 44 rokov	12	37	24	10	18
	45 – 54 rokov	6	39	22	11	22
	55 – 64 rokov	5	37	25	11	22
	65 a viac rokov	5	31	25	13	26
VEK	18 – 34 rokov	8	39	23	8	21
	35 – 54 rokov	9	38	23	10	20
	55 rokov a viac	5	34	25	12	24
VZDELANIE	ZŠ	6	34	19	11	29
	SŠ bez maturity	6	33	24	10	26
	SŠ s maturitou	7	40	24	9	21
	VŠ	12	41	25	14	9
NÁRODNOSŤ	slovenská	7	37	23	11	22
	maďarská	10	39	27	5	19
	iná	11	27	14	16	32
ZAMESTNANIE	nequalifikovaný manuál. pracovník	13	45	19	3	19
	kvalifik. manuál./ prevádzkový pracovník	7	36	25	12	20
	výkonný odborný pracovník, úradník	8	41	26	8	17
	tvorivý odborný pracovník	18	36	23	13	9
	podnikateľ, živnostník	8	50	19	6	17
	dôchodca	5	33	25	12	24
	študent	12	46	15	6	21
	v domácnosti, MD	6	31	22	13	28
	nezamestnaný	3	25	18	8	46

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Slovensko má aktívne podporovať Ukrajinu pri jej približovaní sa k Európskej únii.				
		rozhodne súhlasím	skôr súhlasím	skôr nesúhlasím	rozhodne nesúhlasím	nevie
POČET ČLENOV DOMÁCNOSTI	jeden	9	29	26	11	25
	dvaja	7	36	24	12	21
	traja	8	40	21	10	21
	štyria	6	37	26	10	21
	päť a viac	7	43	21	7	21
RODINNÝ STAV	slobodný/-á	9	41	23	7	20
	ženy/vydatá	7	37	24	12	20
	rozvedený/-á	6	33	24	8	28
	vdova/vdovec	7	29	19	16	30
ČISTÝ MESAČNÝ PRÍJEM DOMÁCNOSTI	do 500 €	7	24	22	8	39
	501 - 700 €	8	33	23	9	27
	701 - 900 €	4	33	31	7	24
	901 - 1 100 €	10	40	22	10	18
	1 101 - 1 300 €	4	46	24	12	14
	1 301 - 1 500 €	8	46	25	11	11
	1 501 € a viac	10	40	21	15	15
	nevie, neuviedol	15	27	5	12	41
POČET OBYVATELOV OBCE	menej ako 2 tisíc	5	41	26	7	21
	2 - 5 tisíc	5	43	24	7	21
	5 - 20 tisíc	9	36	24	8	23
	20 - 50 tisíc	11	31	21	13	24
	50 - 100 tisíc	8	35	16	19	22
	nad 100 tisíc	11	33	24	13	19
KRAJ	Bratislavský	9	38	23	14	17
	Trnavský	5	39	21	13	21
	Trenčiansky	7	35	19	18	21
	Nitriansky	8	38	23	7	24
	Žilinský	5	39	25	8	23
	Banskobystrický	2	34	33	9	22
	Prešovský	13	42	21	9	14
	Košický	11	32	22	6	30
REGIÓN	Bratislavský	9	38	23	14	17
	Západné Slovensko	7	37	21	12	22
	Stredné Slovensko	3	37	29	8	22
	Východné Slovensko	12	37	21	8	23

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Slovensko má aktívne podporovať Ukrajinu pri jej približovaní sa k Európskej únii.				
		rozhodne súhlasim	skôr súhlasim	skôr nesúhlasim	rozhodne nesúhlasim	nevie
POUŽIVANIE INTERNETU	každý deň	11	42	20	11	16
	niekoľkokrát za týždeň	6	41	27	9	17
	menej často	7	35	28	6	25
	vôbec	5	28	23	12	32
VOLEBNÉ PREFERECNIE	KDH	10	42	16	3	29
	MOST-HÍD	8	38	25	8	21
	NOVA		55	27	5	14
	OĽaNO	11	42	22	9	16
	SaS	12	52	21	9	6
	SDKÚ-DS	10	48	14	14	14
	SIETĽ	12	36	26	11	15
	SMER-SD	5	43	25	12	15
	SMK	14	48	14	3	21
	SNS	3	39	33	15	9
	iná	5	30	23	33	9
	nevolíči	6	27	27	7	32
nerozhodnutí	9	29	20	7	36	

„Ukrajinská vláda a prezident majú plné právo uskutočňovať na svojom území reformy, ktoré Ukrajinu priblížia k Európskej únii.“ podľa sociálno-demografických charakteristík respondentov

FOCUS, 7.10. – 13.10. 2014

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Ukrajinská vláda a prezident majú plné právo uskutočňovať na svojom území reformy, ktoré Ukrajinu priblížia k Európskej únii.				
		rozhodne súhlasím	skôr súhlasím	skôr nesúhlasím	rozhodne nesúhlasím	nevie
CELÁ VZORKA		19	47	12	3	19
POHLAVIE	muž	21	47	14	4	15
	žena	18	47	10	2	23
VEK	18 – 24 rokov	19	47	9	2	23
	25 – 34 rokov	20	45	12	4	20
	35 – 44 rokov	22	47	14	1	17
	45 – 54 rokov	20	47	10	3	21
	55 – 64 rokov	17	47	15	4	17
	65 a viac rokov	17	47	13	4	20
VEK	18 – 34 rokov	19	46	11	3	21
	35 – 54 rokov	21	47	12	2	19
	55 rokov a viac	17	47	14	4	18
VZDELANIE	ZŠ	14	42	12	3	29
	SŠ bez maturity	16	46	14	3	21
	SŠ s maturitou	19	49	12	2	18
	VŠ	29	46	10	4	11
NÁRODNOSŤ	slovenská	19	47	12	3	19
	maďarská	17	48	13	2	21
	iná	30	38	5	3	24
ZAMESTNANIE	nekvalifikovaný manuál. pracovník	10	58	10		23
	kvalifik. manuál./prevádzkový pracovník	19	47	13	2	18
	výkonný odborný pracovník, úradník	18	46	18	4	15
	tvorivý odborný pracovník	34	45	10	1	9
	podnikateľ, živnostník	24	50	10	3	14
	dôchodca	18	47	12	4	19
	študent	19	43	10	1	25
	v domácnosti, MD	19	47	9		25
	nezamestnaný	11	40	6	3	40

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Ukrajinská vláda a prezident majú plné právo uskutočňovať na svojom území reformy, ktoré Ukrajinu približia k Európskej únii.				
		rozhodne súhlasím	skôr súhlasím	skôr nesúhlasím	rozhodne nesúhlasím	nevie
POČET ČLENOV DOMÁCNOSTI	jeden	17	45	13	2	23
	dvaja	19	48	13	4	15
	traja	21	50	10	2	17
	štyria	18	43	13	3	23
	päť a viac	20	48	11	2	20
RODINNÝ STAV	slobodný/-á	19	49	11	3	18
	ženy/vydatá	22	45	13	3	17
	rozvedený/-á	10	49	13	1	27
	vdova/vdovec	14	47	11	1	27
ČISTÝ MESAČNÝ PRÍJEM DOMÁCNOSTI	do 500 €	12	39	11	2	36
	501 – 700 €	17	50	8	3	23
	701 – 900 €	14	50	13	4	20
	901 – 1 100 €	25	43	14	1	17
	1 101 – 1 300 €	18	46	19	4	12
	1 301 – 1 500 €	19	53	13	4	11
	1 501 € a viac	26	48	8	4	14
nevie, neuviedol	24	37	2		37	
POČET OBYVATEĽOV OBCE	menej ako 2 tisíc	15	49	13	2	20
	2 – 5 tisíc	19	49	15	2	14
	5 – 20 tisíc	20	46	13	2	19
	20 – 50 tisíc	20	42	7	4	26
	50 – 100 tisíc	18	52	9	3	18
	nad 100 tisíc	27	40	13	5	16
KRAJ	Bratislavský	29	38	17	3	13
	Trnavský	20	56	13		11
	Trenčiansky	22	47	10	5	16
	Nitriansky	17	42	13	3	24
	Žilinský	13	50	10	2	25
	Banskobystrický	13	51	14	2	20
	Prešovský	25	46	14	3	11
	Košický	15	46	6	3	30
REGIÓN	Bratislavský	29	38	17	3	13
	Západné Slovensko	20	47	12	3	18
	Stredné Slovensko	13	50	12	2	23
	Východné Slovensko	20	46	10	3	21

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Ukrajinská vláda a prezident majú plné právo uskutočňovať na svojom území reformy, ktoré Ukrajinu priblížia k Európskej únii.				
		rozhodne súhlasím	skôr súhlasím	skôr nesúhlasím	rozhodne nesúhlasím	nevie
POUŽIVANIE INTERNETU	každý deň	23	48	10	2	16
	niekoľkokrát za týždeň	19	48	13	2	18
	menej často	19	47	14	2	18
	vôbec	14	44	13	4	25
VOLEBNÉ PREFERENCIE	KDH	14	52	10	1	22
	MOST-HÍD	17	46	10	2	25
	NOVA	14	68	9		9
	OLaNO	20	49	11	2	18
	SaS	24	48	21		6
	SDKÚ-DS	24	62		3	10
	SIETĽ	28	47	12	1	12
	SMER-SD	19	51	13	4	13
	SMK	24	41	14	3	17
	SNS	9	61	12	3	15
	iná	18	40	18	11	14
	nevoliči	16	39	15	3	27
nerozhodnutí	22	39	7	1	31	

„Východným regiónom Ukrajiny s vysokým podielom rusky hovoriaceho obyvateľstva by mala vláda Ukrajiny poskytnúť vysokú mieru samosprávy.“ podľa sociálno-demografických charakteristík respondentov

FOCUS, 7.10. – 13.10. 2014

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Východným regiónom Ukrajiny s vysokým podielom rusky hovoriaceho obyvateľstva by mala vláda Ukrajiny poskytnúť vysokú mieru samosprávy.				
		rozhodne súhlasím	skôr súhlasím	skôr nesúhlasím	rozhodne nesúhlasím	nevie
CELÁ VZORKA		10	38	19	4	29
POHLAVIE	muž	11	40	19	5	25
	žena	9	36	19	3	33
VEK	18 – 24 rokov	8	44	15	2	32
	25 – 34 rokov	9	40	18	3	31
	35 – 44 rokov	13	37	18	5	27
	45 – 54 rokov	11	37	20	3	29
	55 – 64 rokov	11	37	21	6	25
	65 a viac rokov	9	37	20	4	30
VEK	18 – 34 rokov	8	41	17	2	31
	35 – 54 rokov	12	37	19	4	28
	55 rokov a viac	10	37	21	5	28
VZDELANIE	ZŠ	8	32	18	4	38
	SŠ bez maturity	8	37	19	3	33
	SŠ s maturitou	10	39	20	4	27
	VŠ	14	45	17	5	19
NÁRODNOSŤ	slovenská	10	39	18	4	29
	maďarská	8	41	22	3	26
	iná	11	22	16	8	43
ZAMESTNANIE	nekvalifikovaný manuál. pracovník	6	39	13	3	39
	kvalifik. manuál./ prevádzkový pracovník	12	36	21	3	28
	výkonný odborný pracovník, úradník	12	34	21	5	27
	tvorivý odborný pracovník	13	52	18	4	13
	podnikateľ, živnostník	7	56	8	6	24
	dôchodca	8	35	21	5	30
	študent	9	49	13		28
	v domácnosti, MD	9	28	25	3	34
	nezamestnaný	8	28	13	1	50

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Východným regiónom Ukrajiny s vysokým podielom rusky hovoriaceho obyvateľstva by mala vláda Ukrajiny poskytnúť vysokú mieru samosprávy.				
		rozhodne súhlasim	skôr súhlasim	skôr nesúhlasim	rozhodne nesúhlasim	nevie
POČET ČLENOV DOMÁCNOSTI	jeden	9	38	19	3	31
	dvaja	11	34	21	6	27
	traja	9	45	19	3	24
	štyria	11	37	16	3	33
	päť a viac	12	37	16	2	32
RODINNÝ STAV	slobodný/-á	8	44	18	3	27
	ženatý/vydatá	12	36	20	5	28
	rozvedený/-á	9	37	13	5	36
	vdova/vdovec	10	33	21	1	34
ČISTÝ MESAČNÝ PRÍJEM DOMÁCNOSTI	do 500 €	6	25	18	3	47
	501 – 700 €	7	39	20	5	29
	701 – 900 €	6	34	25	3	31
	901 – 1 100 €	10	42	16	5	27
	1 101 – 1 300 €	14	40	21	6	19
	1 301 – 1 500 €	13	39	22	4	22
	1 501 € a viac	17	45	13	1	24
	nevie, neuviedol	5	44		2	49
POČET OBYVATEĽOV OBCE	menej ako 2 tisíc	8	35	23	4	30
	2 – 5 tisíc	4	47	24	2	22
	5 – 20 tisíc	13	38	13	5	30
	20 – 50 tisíc	8	35	15	4	37
	50 – 100 tisíc	13	36	14	3	34
	nad 100 tisíc	16	43	19	4	18
KRAJ	Bratislavský	18	41	21	5	16
	Trnavský	6	49	20	4	21
	Trenčiansky	19	32	20	3	26
	Nitriansky	7	34	20	6	34
	Žilinský	5	42	12	2	39
	Banskobystrický	5	35	24		35
	Prešovský	14	37	18	7	24
	Košický	8	39	15	4	35
REGIÓN	Bratislavský	18	41	21	5	16
	Západné Slovensko	11	38	20	4	27
	Stredné Slovensko	5	38	18	1	37
	Východné Slovensko	11	38	17	5	29

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Východným regiónom Ukrajiny s vysokým podielom rusky hovoriaceho obyvateľstva by mala vláda Ukrajiny poskytnúť vysokú mieru samosprávy.				
		rozhodne súhlasím	skôr súhlasím	skôr nesúhlasím	rozhodne nesúhlasím	nevie
POUŽIVANIE INTERNETU	každý deň	12	44	16	4	25
	niekoľkokrát za týždeň	11	36	23	4	27
	menej často	6	38	24	2	31
	vôbec	9	33	18	4	36
VOLEBNÉ PREFERENCIE	KDH	10	39	19	1	30
	MOST-HÍD	10	23	29	13	25
	NOVA		27	32	5	36
	OLaNO	22	40	9	7	22
	SaS		61	18	9	12
	SDKÚ-DS	10	45	34	7	3
	SIETĚ	8	41	26	1	24
	SMER-SD	11	41	21	5	23
	SMK	3	52	17		28
	SNS	21	33	15	3	27
	iná	28	40	14	2	16
	nevolíči	6	37	16	4	37
nerozhodnutí	7	31	12	1	49	

„Európska únia by mala trestať Rusko sankciami za kroky, ktoré podniká smerom k Ukrajine, aj za cenu, že to môže čiastočne oslabiť aj slovenskú ekonomiku.“ podľa sociálno-demografických charakteristík respondentov

FOCUS, 7.10. – 13.10. 2014

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Európska únia by mala trestať Rusko sankciami za kroky, ktoré podniká smerom k Ukrajine, aj za cenu, že to môže čiastočne oslabiť aj slovenskú ekonomiku.				
		rozhodne súhlasim	skôr súhlasim	skôr nesúhlasim	rozhodne nesúhlasim	nevie
CELÁ VZORKA		6	21	31	18	23
POHLAVIE	muž	7	21	33	19	21
	žena	6	22	29	17	25
VEK	18 – 24 rokov	6	18	36	12	27
	25 – 34 rokov	8	20	31	15	26
	35 – 44 rokov	7	23	30	19	21
	45 – 54 rokov	5	21	30	21	23
	55 – 64 rokov	7	23	30	20	19
	65 a viac rokov	4	22	32	20	22
VEK	18 – 34 rokov	7	20	33	14	26
	35 – 54 rokov	6	22	30	20	22
	55 rokov a viac	6	22	31	20	21
VZDELANIE	ZŠ	3	23	29	16	30
	SŠ bez maturity	7	17	31	19	26
	SŠ s maturitou	5	22	32	17	23
	VŠ	10	26	31	20	13
NÁRODNOSŤ	slovenská	6	21	32	19	22
	maďarská	7	23	31	12	27
	iná	14	19	14	19	35
ZAMESTNANIE	ne kvalifikovaný manuál. pracovník		23	26	23	29
	kvalifik. manuál./ prevádzkový pracovník	7	21	29	19	24
	výkonný odborný pracovník, úradník	8	21	34	17	20
	tvorivý odborný pracovník	13	23	31	19	13
	podnikateľ, živnostník	8	21	36	17	18
	dôchodca	5	21	32	21	21
	študent	6	25	36	4	28
	v domácnosti, MD		31	22	19	28
	nezamestnaný	1	13	29	18	39

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Európska únia by mala trestať Rusko sankciami za kroky, ktoré podniká smerom k Ukrajine, aj za cenu, že to môže čiastočne oslabiť aj slovenskú ekonomiku.				
		rozhodne súhlasim	skôr súhlasim	skôr nesúhlasim	rozhodne nesúhlasim	nevie
POČET ČLENOV DOMÁCNOSTI	jeden	5	28	27	18	21
	dvaja	5	18	32	21	24
	traja	6	22	33	17	22
	štyria	6	21	33	15	25
	päť a viac	11	20	27	19	24
RODINNÝ STAV	slobodný/-á	8	21	34	14	23
	žinatý/vydatá	6	21	31	20	22
	rozvedený/-á	4	24	27	21	24
	vdova/vdovec	4	19	29	20	28
ČISTÝ MESAČNÝ PRÍJEM DOMÁCNOSTI	do 500 €	4	21	24	12	38
	501 – 700 €	4	19	35	22	19
	701 – 900 €	4	22	36	15	24
	901 – 1 100 €	7	24	32	17	20
	1 101 – 1 300 €	6	23	34	17	20
	1 301 – 1 500 €	7	24	34	21	14
	1 501 € a viac	13	16	28	26	18
	nevie, neuviedol	5	20	12	10	54
POČET OBYVATEĽOV OBCE	menej ako 2 tisíc	7	18	36	18	22
	2 – 5 tisíc	2	33	35	9	21
	5 – 20 tisíc	11	18	27	17	28
	20 – 50 tisíc	2	30	27	17	24
	50 – 100 tisíc	5	14	29	29	23
	nad 100 tisíc	11	17	30	21	21
KRAJ	Bratislavský	13	18	33	22	14
	Trnavský	8	25	23	13	31
	Trenčiansky	5	26	32	20	17
	Nitriansky	7	20	31	16	26
	Žilinský	5	17	27	23	27
	Banskobystrický	3	23	34	14	27
	Prešovský	7	25	32	24	12
	Košický	4	17	37	11	31
REGIÓN	Bratislavský	13	18	33	22	14
	Západné Slovensko	6	23	29	17	24
	Stredné Slovensko	4	20	30	19	27
	Východné Slovensko	6	21	34	18	22

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Európska únia by mala trestať Rusko sankciami za kroky, ktoré podniká smerom k Ukrajine, aj za cenu, že to môže čiastočne oslabiť aj slovenskú ekonomiku.				
		rozhodne súhlasim	skôr súhlasim	skôr nesúhlasim	rozhodne nesúhlasim	nevie
POUŽIVANIE INTERNETU	každý deň	9	23	31	18	20
	niekoľkokrát za týždeň	7	18	35	18	21
	menej často	3	22	30	16	29
	vôbec	3	21	29	20	27
VOLEBNÉ PREFERECNIE	KDH	6	20	30	13	30
	MOST-HÍD	6	31	23	17	23
	NOVA	5	36	23	14	23
	OLaNO	11	20	27	24	18
	SaS	3	27	48	9	12
	SDKÚ-DS	21	34	21	14	10
	SIETĚ	8	21	32	18	21
	SMER-SD	6	22	33	23	16
	SMK	7	14	41	14	24
	SNS		12	27	30	30
	iná	4	19	28	39	11
	nevoliči	5	21	32	11	31
	nerozhodnutí	7	16	30	14	33

„Predstavitelia Slovenskej republiky by mali vystupovať voči Rusku róznejšie a kritickejšie ako doteraz.“ podľa sociálno-demografických charakteristik respondentov

FOCUS, 7.10. – 13.10. 2014

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Predstavitelia Slovenskej republiky by mali vystupovať voči Rusku róznejšie a kritickejšie ako doteraz.				
		rozhodne súhlasim	skór súhlasim	skór nesúhlasim	rozhodne nesúhlasim	nevie
CELÁ VZORKA		5	20	34	20	22
POHLAVIE	muž	6	19	34	21	20
	žena	4	20	34	19	24
VEK	18 – 24 rokov	5	22	33	13	27
	25 – 34 rokov	5	18	32	21	25
	35 – 44 rokov	7	21	35	18	19
	45 – 54 rokov	4	19	33	20	23
	55 – 64 rokov	4	22	34	23	18
	65 a viac rokov	2	16	38	23	20
VEK	18 – 34 rokov	5	19	32	18	26
	35 – 54 rokov	6	20	34	19	21
	55 rokov a viac	3	19	36	23	19
VZDELANIE	ZŠ	5	17	34	18	27
	SŠ bez maturity	5	16	33	20	26
	SŠ s maturitou	3	22	33	20	22
	VŠ	7	23	37	21	12
NÁRODNOSŤ	slovenská	4	19	34	20	22
	maďarská	2	27	38	15	18
	iná	14	16	19	27	24
ZAMESTNANIE	nekvalifikovaný manuál. pracovník	3	6	45	23	23
	kvalifik. manuál./ prevádzkový pracovník	5	20	30	21	24
	výkonný odborný pracovník, úradník	4	23	38	19	17
	tvorivý odborný pracovník	9	25	34	21	12
	podnikateľ, živnostník	7	18	39	18	18
	dôchodca	2	19	38	22	20
	študent	9	22	34	9	25
	v domácnosti, MD		13	31	19	38
	nezamestnaný	1	17	19	22	40

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Predstavitelia Slovenskej republiky by mali vystupovať voči Rusku ráznejšie a kritickejšie ako doteraz.				
		rozhodne súhlasím	skôr súhlasím	skôr nesúhlasím	rozhodne nesúhlasím	nevie
POČET ČLENOV DOMÁCNOSTI	jeden	5	20	34	21	20
	dvaja	3	20	35	22	20
	traja	4	20	37	20	19
	štyria	6	20	32	15	28
	päť a viac	8	18	29	22	23
RODINNÝ STAV	slobodný/-á	5	23	33	17	23
	žatý/vydatá	5	19	35	21	21
	rozvedený/-á	4	19	28	22	27
	vdova/vdovec	2	12	40	23	22
ČISTÝ MESAČNÝ PRÍJEM DOMÁCNOSTI	do 500 €	2	17	31	15	35
	501 – 700 €	3	20	39	20	18
	701 – 900 €	4	21	37	18	20
	901 – 1 100 €	6	21	34	20	19
	1 101 – 1 300 €	4	19	38	21	19
	1 301 – 1 500 €	2	19	40	24	15
	1 501 € a viac	10	20	26	26	19
	nevie, neuviedol	7	12	15	7	59
POČET OBYVATEĽOV OBCE	menej ako 2 tisíc	4	17	36	22	20
	2 – 5 tisíc	3	26	41	10	20
	5 – 20 tisíc	5	18	31	21	25
	20 – 50 tisíc	3	26	27	17	26
	50 – 100 tisíc	5	12	33	27	23
	nad 100 tisíc	8	19	35	19	19
KRAJ	Bratislavský	9	23	36	18	13
	Trnavský	7	30	27	17	19
	Trenčiansky	3	20	34	19	24
	Nitriansky	5	19	29	23	24
	Žilinský	4	14	34	19	30
	Banskobystrický	1	21	42	13	23
	Prešovský	5	19	30	31	14
	Košický	4	14	39	17	26
REGIÓN	Bratislavský	9	23	36	18	13
	Západné Slovensko	5	22	30	20	23
	Stredné Slovensko	2	17	38	16	27
	Východné Slovensko	4	16	35	24	20

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Predstavitelia Slovenskej republiky by mali vystupovať voči Rusku ráznejšie a kritickejšie ako doteraz.				
		rozhodne súhlasim	skôr súhlasim	skôr nesúhlasim	rozhodne nesúhlasim	nevie
POUŽIVANIE INTERNETU	každý deň	7	22	33	19	19
	niekoľkokrát za týždeň	3	17	39	23	18
	menej často	2	24	34	11	28
	vôbec	3	16	31	22	27
VOLEBNÉ PREFERENCIE	KDH	3	22	32	13	30
	MOST-HÍD	2	35	29	17	17
	NOVA	5	18	45	9	23
	OĽaNO	4	24	24	27	20
	SaS		33	45	15	6
	SDKÚ-DS	21	14	31	21	14
	SIĽĽ	9	16	35	18	21
	SMER-SD	2	20	40	23	16
	SMK	3	21	48	10	17
	SNS		12	36	30	21
	iná	4	5	40	42	9
	nevolíči	5	18	35	14	28
nerozhodnutí	7	21	18	19	35	

„Slovensko by malo udržiavať aktívne vzťahy s Moskvou aj napriek dôkazom, ktoré hovoria o priamom zasahovaní Ruska do vývoja na Ukrajine.“ podľa sociálno-demografických charakteristík respondentov

FOCUS, 7.10. – 13.10. 2014

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Slovensko by malo udržiavať aktívne vzťahy s Moskvou aj napriek dôkazom, ktoré hovoria o priamom zasahovaní Ruska do vývoja na Ukrajine.				
		rozhodne súhlasím	skôr súhlasím	skôr nesúhlasím	rozhodne nesúhlasím	nevie
CELÁ VZORKA		11	38	18	4	28
POHLAVIE	muž	12	38	19	5	26
	žena	10	38	17	4	30
VEK	18 – 24 rokov	8	34	14	5	40
	25 – 34 rokov	12	33	19	5	32
	35 – 44 rokov	13	41	18	4	24
	45 – 54 rokov	11	44	16	3	26
	55 – 64 rokov	11	40	21	6	22
	65 a viac rokov	10	38	21	4	27
VEK	18 – 34 rokov	10	33	17	5	35
	35 – 54 rokov	12	43	17	4	25
	55 rokov a viac	11	39	21	5	25
VZDELANIE	ZŠ	10	33	16	5	36
	SŠ bez maturity	10	37	19	4	31
	SŠ s maturitou	11	40	18	4	27
	VŠ	14	41	20	6	19
NÁRODNOSŤ	slovenská	12	37	19	4	28
	maďarská	6	51	19	3	22
	iná	8	32	11	14	35
ZAMESTNANIE	nekvalifikovaný manuál. pracovník	19	35	13		32
	kvalifik. manuál./ prevádzkový pracovník	12	40	17	4	27
	výkonný odborný pracovník, úradník	10	40	23	5	21
	tvorivý odborný pracovník	16	43	21	8	13
	podnikateľ, živnostník	13	44	17	1	25
	dôchodca	9	38	20	4	28
	študent	3	28	13	9	46
	v domácnosti, MD	13	38	6	3	41
	nezamestnaný	11	26	17	3	43

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Slovensko by malo udržiavať aktívne vzťahy s Moskvou aj napriek dôkazom, ktoré hovoria o priamom zasahovaní Ruska do vývoja na Ukrajine.				
		rozhodne súhlasim	skôr súhlasim	skôr nesúhlasim	rozhodne nesúhlasim	nevie
POČET ČLENOV DOMÁCNOSTI	jeden	12	43	19	4	23
	dvaja	12	37	19	4	28
	traja	11	39	18	6	26
	štyria	8	40	17	2	33
	päť a viac	14	32	20	6	28
RODINNÝ STAV	slobodný/-á	10	36	18	5	31
	ženy/vydatá	12	39	19	4	26
	rozvedený/-á	9	35	22	3	32
	vdova/vdovec	12	42	14	4	27
ČISTÝ MESAČNÝ PRÍJEM DOMÁCNOSTI	do 500 €	5	34	17	2	43
	501 – 700 €	8	42	17	7	26
	701 – 900 €	8	41	17	3	32
	901 – 1 100 €	11	35	22	5	26
	1 101 – 1 300 €	12	42	22	4	22
	1 301 – 1 500 €	17	38	24	4	17
	1 501 € a viac	18	40	13	7	22
	nevie, neuviedol	7	24	10	2	56
POČET OBYVATEĽOV OBCE	menej ako 2 tisíc	12	39	19	3	27
	2 – 5 tisíc	7	41	28	1	22
	5 – 20 tisíc	16	35	14	4	32
	20 – 50 tisíc	7	37	17	6	34
	50 – 100 tisíc	11	38	10	8	34
	nad 100 tisíc	13	40	22	5	19
KRAJ	Bratislavský	16	41	23	3	18
	Trnavský	3	47	19	5	26
	Trenčiansky	10	35	22	3	30
	Nitriansky	6	45	15	4	29
	Žilinský	12	35	19		34
	Banskobystrický	4	33	25	5	34
	Prešovský	29	28	13	7	22
	Košický	7	42	13	7	30
REGIÓN	Bratislavský	16	41	23	3	18
	Západné Slovensko	6	43	18	4	29
	Stredné Slovensko	8	34	22	2	34
	Východné Slovensko	18	35	13	7	26

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Slovensko by malo udržiavať aktívne vzťahy s Moskvou aj napriek dôkazom, ktoré hovoria o priamom zasahovaní Ruska do vývoja na Ukrajine.				
		rozhodne súhlasim	skôr súhlasim	skôr nesúhlasim	rozhodne nesúhlasim	nevie
POUŽIVANIE INTERNETU	každý deň	14	37	18	6	25
	niekoľkokrát za týždeň	11	42	19	4	24
	menej často	5	39	25	2	30
	vôbec	10	37	15	3	35
VOLEBNÉ PREFERENCIE	KDH	6	36	23	3	32
	MOST-HÍD	2	44	23	8	23
	NOVA	9	36	14	14	27
	OLaNO	24	24	11	11	29
	SaS	9	55	21	3	12
	SDKÚ-DS	14	31	21	10	24
	SIĽ	8	35	26	2	28
	SMER-SD	17	36	21	3	23
	SMK	3	69	14		14
	SNS	18	36	12	3	30
	iná	23	44	16	4	14
	nevoliči	6	37	18	5	34
	nerozhodnutí	5	38	12	3	41

„Súhlasíte alebo nesúhlasíte s tým, aby NATO využívalo územie Slovenska na umiestnenie svojej infraštruktúry?“ podľa sociálno-demografických charakteristík respondentov

FOCUS, 7.10. – 13.10. 2014

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Súhlasíte alebo nesúhlasíte s tým, aby NATO využívalo územie Slovenska na umiestnenie svojej infraštruktúry?				
		rozhodne súhlasím	skôr súhlasím	skôr nesúhlasím	rozhodne nesúhlasím	nevie
CELÁ VZORKA		2	15	30	41	13
POHLAVIE	muž	2	17	33	38	9
	žena	2	13	27	43	16
VEK	18 – 24 rokov	2	24	35	25	15
	25 – 34 rokov	3	14	29	39	15
	35 – 44 rokov	4	14	34	38	10
	45 – 54 rokov	1	15	30	43	11
	55 – 64 rokov	1	14	26	51	8
	65 a viac rokov	1	10	25	47	17
VEK	18 – 34 rokov	2	18	32	33	15
	35 – 54 rokov	3	14	32	40	11
	55 rokov a viac	1	12	26	49	12
VZDELANIE	ZŠ	1	14	28	36	20
	SŠ bez maturity	1	13	27	44	14
	SŠ s maturitou	2	16	30	41	12
	VŠ	4	16	34	39	6
NÁRODNOSŤ	slovenská	2	15	29	42	12
	maďarská	2	17	34	30	17
	iná	5	5	27	41	22
ZAMESTNANIE	ne kvalifikovaný manuál. pracovník		16	29	45	10
	kvalifik. manuál./prevádzkový pracovník	3	13	30	43	11
	výkonný odborný pracovník, úradník	1	16	34	34	15
	tvorivý odborný pracovník	8	16	36	38	3
	podnikateľ, živnostník	3	18	33	38	8
	dôchodca	0	10	24	51	14
	študent		27	33	22	18
	v domácnosti, MD	3	9	38	34	16
	nezamestnaný	1	21	21	36	21

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Súhlasíte alebo nesúhlasíte s tým, aby NATO využívalo územie Slovenska na umiestnenie svojej infraštruktúry?				
		rozhodne súhlasím	skôr súhlasím	skôr nesúhlasím	rozhodne nesúhlasím	nevie
POČET ČLENOV DOMÁCNOSTI	jeden	4	13	26	45	13
	dvaja	2	11	26	50	11
	traja	1	17	30	38	14
	štyria	2	19	35	30	14
	päť a viac	2	15	30	42	11
RODINNÝ STAV	slobodný/-á	3	19	31	33	14
	ženy/vydatá	1	13	31	43	12
	rozvedený/-á	1	13	29	45	12
	vdova/vdovec	1	12	18	54	14
ČISTÝ MESAČNÝ PRÍJEM DOMÁCNOSTI	do 500 €	1	14	20	42	23
	501 – 700 €	3	9	28	49	12
	701 – 900 €	3	12	31	43	12
	901 – 1 100 €	2	16	34	34	15
	1 101 – 1 300 €	1	22	32	32	12
	1 301 – 1 500 €	1	19	30	42	8
	1 501 € a viac	4	15	25	50	6
nevie, neuviedol		7	46	32	15	
POČET OBYVATEĽOV OBCE	menej ako 2 tisíc	1	14	28	42	14
	2 – 5 tisíc	1	16	34	39	10
	5 – 20 tisíc	2	16	32	42	9
	20 – 50 tisíc	2	10	32	42	14
	50 – 100 tisíc	3	12	29	40	16
	nad 100 tisíc	4	24	22	38	12
KRAJ	Bratislavský	5	28	20	37	11
	Trnavský	1	24	32	28	15
	Trenčiansky	2	12	24	48	13
	Nitriansky	1	17	29	40	13
	Žilinský	1	11	28	46	14
	Banskobystrický	2	7	45	35	10
	Prešovský	3	12	28	46	12
	Košický		12	31	44	13
REGIÓN	Bratislavský	5	28	20	37	11
	Západné Slovensko	2	17	28	39	14
	Stredné Slovensko	2	9	37	41	12
	Východné Slovensko	1	12	30	45	13

Riadkové % VZORKA: 1031 respondentov		Súhlasíte alebo nesúhlasíte s tým, aby NATO využívalo územie Slovenska na umiestnenie svojej infraštruktúry?				
		rozhodne súhlasím	skôr súhlasím	skôr nesúhlasím	rozhodne nesúhlasím	nevie
POUŽIVANIE INTERNETU	každý deň	3	17	34	35	11
	niekoľkokrát za týždeň	2	17	28	42	10
	menej často		16	35	32	16
	vôbec	1	10	22	52	15
VOLEBNÉ PREFERECNIE	KDH	1	16	25	38	20
	MOST-HÍD		19	44	19	19
	NOVA	5	14	36	36	9
	OĽaNO	4	20	31	36	9
	SaS		18	42	30	9
	SDKÚ-DS	7	24	24	38	7
	SIETĚ	2	25	29	33	11
	SMER-SD	2	11	32	47	9
	SMK	3	10	24	48	14
	SNS		6	36	58	
	iná	2	9	30	51	9
	nevolíči	3	16	24	43	15
nerozhodnutí	1	14	28	38	18	

		abs. počet
CELÁ VZORKA		1031
POHLAVIE	muž	492
	žena	539
VEK	18 – 24 rokov	131
	25 – 34 rokov	205
	35 – 44 rokov	191
	45 – 54 rokov	175
	55 – 64 rokov	167
	65 a viac rokov	162
VEK	18 – 34 rokov	336
	35 – 54 rokov	366
	55 rokov a viac	329
VZDELANIE	ZŠ	154
	SŠ bez maturity	308
	SŠ s maturitou	387
	VŠ	182
NÁRODNOSŤ	slovenská	892
	maďarská	102
	inā	37
ZAMESTNANIE	nekvalifikovaný manuāl. pracovník	31
	kvalifik. manuāl./prevádzkový pracovník	275
	výkonný odborný pracovník, úradník	154
	tvorivý odborný pracovník	77
	podnikateľ, živnostník	72
	dôchodca	251
	študent	67
	v domácnosti, MD	32
nezamestnaný	72	
POČET ČLENOV DOMÁCNOSTI	jeden	128
	dvaja	284
	traja	263
	štyria	234
	päť a viac	122
RODINNÝ STAV	slobodný/-ā	325
	ženatý/vydatā	538
	rozvedený/-ā	78
	vdova/vdovec	90

		abs. počet
ČISTÝ MESAČNÝ PRÍJEM DOMÁCNOSTI	do 500 €	115
	501 – 700 €	119
	701 – 900 €	189
	901 – 1 100 €	174
	1 101 – 1 300 €	139
	1 301 – 1 500 €	113
	1 501 € a viac	141
	nevie, neuviedol	41
POČET OBYVATEĽOV OBCE	menej ako 2 tisíc	302
	2 – 5 tisíc	136
	5 – 20 tisíc	173
	20 – 50 tisíc	161
	50 – 100 tisíc	130
	nad 100 tisíc	129
KRAJ	Bratislavský	120
	Trnavský	104
	Trenčiansky	124
	Nitriansky	143
	Žilinský	132
	Banskobystrický	128
	Prešovský	138
Košický	142	
REGIÓN	Bratislavský	120
	Západné Slovensko	371
	Stredné Slovensko	260
	Východné Slovensko	280
POUŽIVANIE INTERNETU	každý deň	403
	niekoľkokrát za týždeň	233
	menej často	122
	vôbec	273
VOLEBNÉ PREFERENCIE	KDH	69
	MOST-HÍD	48
	NOVA	22
	OLaNO	45
	SaS	33
	SDKÚ-DS	29
	SIETĚ	85
	SMER-SD	247
	SMK	29
	SNS	33
	iná	57
	nevolíci	188
nerozhodnutí	146	

Štatistická chyba:

Veľkosť výberovej vzorky umožňuje zovšeobecniť základné výsledky prieskumu (prvostupňové údaje) na populáciu SR vo veku od 18 rokov s maximálnou odchýlkou $\pm 3,1\%$.

Zistené výsledky prezentované v tejto správe sú štatistické odhady, ktorých presnosť závisí od veľkosti vzorky/ subvzorky a od zisteného percentuálneho zastúpenia daného javu v tejto vzorke/ subvzorky. V nasledujúcej tabuľke uvádzame hodnoty štatistickej chyby pri 95% hladine významnosti.

	% odpovedí										
	95%/5%	90%/10%	85%/15%	80%/20%	75%/25%	70%/30%	65%/35%	60%/40%	55%/45%	50%/50%	
N*	50	6,0	8,3	9,9	11,1	12,0	12,7	13,2	13,6	13,8	13,9
	100	4,3	5,9	7,0	7,8	8,5	9,0	9,3	9,6	9,8	9,8
	150	3,5	4,8	5,7	6,4	6,9	7,3	7,6	7,8	8,0	8,0
	200	3,0	4,2	4,9	5,5	6,0	6,4	6,6	6,8	6,9	6,9
	300	2,5	3,4	4,0	4,5	4,9	5,2	5,4	5,5	5,6	5,7
	400	2,1	2,9	3,5	3,9	4,2	4,5	4,7	4,8	4,9	4,9
	500	1,9	2,6	3,1	3,5	3,8	4,0	4,2	4,3	4,4	4,4
	600	1,7	2,4	2,9	3,2	3,5	3,7	3,8	3,9	4,0	4,0
	700	1,6	2,2	2,6	3,0	3,2	3,4	3,5	3,6	3,7	3,7
	800	1,5	2,1	2,5	2,8	3,0	3,2	3,3	3,4	3,4	3,5
	900	1,4	2,0	2,3	2,6	2,8	3,0	3,1	3,2	3,3	3,3
	1000	1,4	1,9	2,2	2,5	2,7	2,8	3,0	3,0	3,1	3,1

*N označuje veľkosť vzorky / subvzorky

štúdie k medzinárodným otázkam

štúdie k medzinárodným otázkam vydáva Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku s nepravidelnou periodicitou. Štúdie vychádzajú v štyroch edičných programoch:

- A – zahraničná politika Slovenska
- B – významné otázky medzinárodných vzťahov
- C – preklady prác zahraničných autorov
- D – dokumenty

V rámci edície boli publikované tieto štúdie:

a01

A. Duleba, *Slepý pragmatizmus slovenskej východnej politiky. Aktuálna agenda slovensko-ruských bilaterálnych vzťahov*, 1996

A. Duleba, *The blind pragmatism of Slovak eastern policy. The actual agenda of Slovak-Russian bilateral relations*, 1996.

a02

P. Lukáč, *Súčasná podoba slovensko-nemeckých bilaterálnych vzťahov. Náčrt vývinu a stavu problematiky*, 1996

a03

I. Samson, *Integrácia Slovenska do bezpečnostného systému Západu. Bezpečnostné špecifiká a špecifické riziká neistôt*, 1997

a04

I. Radičová, O. Gyarfášová, M. Wlachovský, *Obsahová analýza vybranej zahraničnej tlače o dianí na Slovensku v roku 1995*, 1997

a05

K. Hirman, *Faktor ropy a plynu v ruskej domácej a zahraničnej politike*, 1998.

a06

P. Lukáč, ed., *“Kosovo 1999 a slovenská spoločnosť*, 2001.

a07

Parlamentné voľby 2002. Zahraničná politika SR vo volebných programoch politických strán, 2002.

a08

A. Duleba, P. Lukáč, eds, *Zahraničná politika Slovenska po vstupe do NATO a EÚ. Východiská a stratégie*, 2004.

b01

P. Holásek, *Mierový proces na Strednom východe a európska bezpečnosť. Východiská*

pre zahraničnú politiku Slovenskej republiky, 2000. Reflexie slovenských diplomatov b02

V. Bilčík, *Eastern enlargement of the European Union: perspectives and role of the East and West German Länder*, 2000.

b03

I. Brocková, *Transatlantická ekonomická integrácia. Partnerstvo alebo rivalita USA a Európy?*, 2000. Reflexie slovenských diplomatov b04

J. Grittersová, *The redefinition of the transatlantic partnership*, 2000.

b05

Sheikha Shamma Bint Mohammed Bin Khalid Al Nahyan, *Political & social security in Arabian Gulf region and United Arab Emirates (after second Gulf War). External and Internal Challenges*, 2000

b06

I. Samson, *Medzinárodný terorizmus. Implikácie pre Slovensko*, 2003.

b07

I. Knežević, ed., *The current status quo and prospects for Serbia's European integration*, 2008.

d01

A. Duleba, J. Bugajski, I. Samson, *Bezpečnostná a zahraničnopolitická stratégia Slovenska. Biela kniha*, 2001.

d02

Vyšehradské krajiny na ceste do Schengenu. Spolupráca v konzulárnej a vo vízovej oblasti medzi vyšehradskými krajinami pre obyvateľov Ukrajiny a Moldavska. Zistenia a odporúčania, 2005.

**MINISTERSTVO ZAHRA NIČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKYCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Výstup projektu č. MVZP/2014/56
podporeného v rámci dotačného pro-
gramu Ministerstva zahraničných vecí
a európskych záležitostí Slovenskej
republiky